

Monitor Diversiteit 2007

**Kwantitatieve studie naar
zichtbaarheid van diversiteit op
het Vlaamse scherm**

VRT-studiedienst ism Universiteit Antwerpen en de onderzoeksgroep ENA
Sven Lardon
December 2007

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
2. METHODOLOGIE	5
Methodologische verbeteringen	5
Zichtbaarheid, niet feitelijke aanwezigheid	6
Kwalitatieve aspecten.....	7
Referentiepunt.....	7
Steekproef	8
3. RESULTATEN	9
3.1 Etnisch-culturele diversiteit	9
3.2 Genderdiversiteit.....	19
3.3 Diversiteit naar leeftijd	24
3.4 Diversiteit naar lichamelijke gezondheid	30
4. CONCLUSIE	36
5. BIJLAGEN	38
Bijlage 1.....	38
Bijlage 2.....	52

Beste collega,
Beste lezer,

Meten is weten. Daarom is dit vervolgonderzoek op de studie ‘Kleur bekennen’ zo belangrijk. Deze ‘*Monitor Diversiteit*’ geeft op een wetenschappelijk onderbouwde manier de resultaten van drie jaar werken aan diversiteit in beeldvorming op de Vlaamse televisienetten. Voor de openbare omroep zijn die resultaten gematigd positief.. Al kunnen we uit de vergelijking met onze commerciële concurrenten soms nog een en ander leren.

‘Kleur bekennen’, de nulmeting van 2004, heeft in de VRT voor een grote dynamiek gezorgd. Daardoor scoort VRT nu globaal genomen beter op het vlak van etnische diversiteit. Redacties hebben hard gewerkt aan een inhaalbeweging en dat is merkbaar op het scherm. De betaalde stages voor ‘Talent in diversiteit/divers talent’ zijn een belangrijke hefboom bij de implementatie van het diversiteitsbeleid. De eigen netwerken en de culturele achtergrond van deze jonge allochtone Vlamingen zijn van onschatbare waarde voor onze organisatie. En menig programmamaker heeft intussen beter begrepen welk potentieel de ‘Nieuwe Vlamingen’ in de mediamarkt vertegenwoordigen. Als televisiemaker zou je wel gek zijn om de wensen van die kijkers straal te negeren.

Deze studie illustreert ook dat er op bepaalde terreinen nog een hele weg af te leggen is. Resultaten zijn niet voor eens en voor altijd verworven. Het hoofdstuk ‘gender’ is daar het verrassende bewijs van: mannen maken op Eén en op Canvas nog altijd voor tweederde de dienst uit. Dat is teleurstellend en verontrustend omdat de participatie van vrouwen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven alleen maar groeit. Zowel bij de openbare omroep als bij de commerciële netten zijn 65-plussers sterk ondervertegenwoordigd. Jongeren en actieve volwassenen domineren het scherm in veel sterkere mate dan hun aandeel in de bevolking. Er werd voor het eerst ook gepeild naar de aanwezigheid van mensen met een zichtbare functiebeperking in de programma’s. Dat was niet het makkelijkste deel van het onderzoek, zoals u in de toelichting op pagina 30 kan lezen. Toch zijn de vaststellingen interessant.

Samenvattend leren we uit de resultaten van dit vervolgonderzoek dat er nog een groot verschil is tussen realiteit en perceptie, tussen wat programmamakers en kijkers denken op het scherm te zien en wat echt getoond wordt. Er is nog werk aan de winkel. De boeiende resultaten van dit onderzoek zullen u zeker inspireren!

Marleen Bergen
Voorzitter Commissie Positieve Actie VRT.

1. Inleiding

Met de studie "Kleur Bekennen" in 2004 is de VRT gestart met het kwantitatief meten van etnisch-culturele diversiteit op het Vlaamse televisiescherm. Binnen het kader van de Beheersovereenkomst 2007-2011 heeft de VRT zich opnieuw geëngageerd om een diversiteitsbarometer te ontwikkelen om haar programma's op diversiteit te evalueren.

De Monitor Diversiteit 2007 is in de eerste plaats een vervolgonderzoek op de studie van 2004 en probeert dus, in de mate van het mogelijke, evolutie in etnisch-culturele diversiteit op het scherm in kaart te brengen. Deze nieuwe studie meet diversiteit op een ruimere wijze.

Ze onderzoekt niet alleen etnisch-culturele diversiteit, maar heeft ook aandacht voor **genderdiversiteit**, diversiteit op vlak van **leeftijd** en de zichtbaarheid van mensen met een **functiebeperking** op het Vlaamse scherm. Bovendien biedt deze studie informatie over het taalgebruik en de geografische plaats van de mensen die "communicerend" aan bod komen op het Vlaamse scherm.

In totaal werden in deze studie 632 programma's of 392 uren televisie onderzocht. Het ging daarbij om programma's van alle grote Vlaamse televisiezenders : Eén, Canvas, Ketnet, VTM, Kanaal 2, VT4, Vijf TV, Vitaya. Zowel fictie- als non-fictieprogramma's kwamen aan bod. Dat leverde informatie op over meer dan 9000 personen die "sprekend" of "communicerend" (in het geval van spraakbeperking) op het scherm kwamen en gecodeerd werden op een groot aantal variabelen.

2. Methodologie

Methodologische verbeteringen

Het nastreven van vergelijkbaarheid met de studie van 2004, heeft ons niet belet een aantal methodologische verbeteringen door te voeren.

Aanbesteding

Eerst en vooral hebben we gekozen om de dataverzameling en het codeerwerk uit te besteden aan een onafhankelijke instantie om zo de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van het onderzoek te verhogen. Na een aanbestedingsprocedure kozen we voor de expertise van de **Universiteit Antwerpen en de hieraan verbonden onderzoeksgroep ENA (Electronisch NieuwsArchief)**. Deze onderzoeksgroep heeft veel expertise in kwantitatieve inhoudsanalyses van televisieprogramma's.

Dit onderzoek werd gesuperviseerd door vooraanstaande professoren als Prof. Stefaan Walgrave (UA), Prof. Marc Hooghe (KUL) en de academische assistenten Knut De Swert en Volkan Uce van de vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen.

Codering

Het aantal codeurs werd in vergelijking met vorige meting gevoelig uitgebreid om sneller te kunnen werken en de gevolgen van codeursmoeheid zoveel mogelijk uit te sluiten. Zij konden in logistiek betere en meer comfortabele situaties hun werk doen dan vorige keer. Bovendien kregen zij vooraf een opleiding van 20 uren, die zich zowel richtte op de technische aspecten van digitale beeldanalyse als op de inhoudelijke aspecten van diversiteit in het algemeen.

Heel belangrijk voor de betrouwbaarheid van de gegevens is het principe van de **dubbelcodering**. Elke sprekende of communicerende persoon op het scherm werd steeds door twee onafhankelijke codeurs gecodeerd. Enkel in geval van overeenkomst tussen de twee codeurs werd de score effectief meegenomen. In de gevallen van "mismatches" werden de resultaten voorgelegd aan een expertencommissie die dan de knoop kon doorhakken. De hoge scores op de "intercodeursbetrouwbaarheidstest" toonden trouwens aan dat het aantal mismatches beperkt bleef, wat een inherente bevestiging is van de kwaliteit van de data.

Voor de vergelijkbaarheid van de resultaten hebben we aan de inhoud van het codeboek weinig veranderd. De kleurgroepen die we hanteren bleven dezelfde, net als de leeftijdscategorieën en de geslachtscategorieën. We hadden wel aandacht voor de gesproken taal en de geografische plaats van de actor. Ook de zichtbaarheid van functiebeperkingen werd deze keer in detail gecodeerd. Niet alleen was er oog voor de verschillende soorten van functiebeperkingen of handicaps, maar ook voor het tijdelijk of permanent karakter ervan.

Tot slot hebben in we in 2007 niet alleen meer zenders gemeten (ook Vijftv en Vitaya), maar ook **meer sprekende actoren**. Om het codeerwerk niet te omvangrijk te maken, werd in 2004 met een maximum aantal te coderen personen gewerkt. We codeerden toen maximum 10 items in een non-fictieprogramma met een maximum van 20 personen per item. Binnen fictieprogramma's werden maximum 10 personen gecodeerd. In 2007 hebben we **alle** sprekende personen binnen **alle** items en programma's gemeten, zowel bij fictie als nonfictie. Dit leverde een veel ruimer en correcter beeld op dan in 2004, vooral voor non-fictieprogramma's met veel items zoals het nieuws. In totaal codeerden we 9269 actoren in de nieuwe studie.

Als we vergelijken met 2004 mogen we dus niet enkel de absolute aantallen bekijken, maar zijn de **percentages** het allerbelangrijkste. Die bieden de meest betrouwbare vergelijkingsbasis.

Meer informatie over de methodologie, de gemeten programma's, het proces van de codering en de resultaten van de intercodeursbetrouwbaarheidstest vindt u in bijlage (bijlage 1). Ook het volledige codeboek met een overzicht van de gebruikte variabelen, is achteraan opgenomen (bijlage 2).

Zichtbaarheid, niet feitelijke aanwezigheid

Binnen dit onderzoek kiezen we voor codering op basis van zichtbaarheid.

Vooraf voor etnisch-culturele diversiteit heeft dit belangrijke gevolgen. Biologische kenmerken als huidskleur, haarsoort en -kleur, oogvorm, etc., maar ook culturele kenmerken als kleding, naam of tongval bepalen binnen welke "kleurgroep" we iemand plaatsen. Verder kan etniciteit duidelijk worden door "zelfdefinitie" tijdens het programma. **We peilen dus NIET naar de feitelijke aanwezigheid!**

Het gevaar bestaat dat programmamakers / lezers deze resultaten te eng interpreteren omdat ze zich enkel baseren op de zichtbaarheid die we in kaart brengen. Zichtbaarheid is maar één deelaspect van de problematiek rond diversiteit. De manier waarop of de hoedanigheid waarin mensen zichtbaar zijn op het scherm, is minstens even belangrijk. Bij vele mensen van andere origine is die origine trouwens niet of niet meer zichtbaar op televisie. De monitor schetst de mate waarin diversiteit zichtbaar is op televisie, niet de mate waarin de feitelijke diversiteit door de Vlaamse televisie in beeld wordt gebracht.

Door te werken met 'kleurgroepen' vermijden we de discussie over de definitie van autochtoon of allochtoon. We doen in eerste instantie geen uitspraken over de vertegenwoordiging van Vlaamse allochtonen. We schetsen wel een beeld van alle gekleurde mensen die op het Vlaamse scherm worden getoond, zowel de Antwerpse Marokkaan als de Irakees in Bagdad. Bijkomende informatie over de gesproken taal en de geografische plaats van de actor stelt ons wel in staat onze bevindingen in de juiste context te plaatsen.

Ook voor het coderen van functiebeperkingen of handicaps is dit van belang. Het toewijzen van een individu gebeurt steeds op basis van alle informatie die in beeld en/of klank aanwezig is op het scherm. Soms is een functiebeperking niet zichtbaar en dus niet identificeerbaar. Opnieuw meten we hierbij de zichtbaarheid van mensen met een permanente functiebeperking op het scherm, niet de feitelijke aanwezigheid. Ook voor het toewijzen aan leeftijdscategorieën moeten we ons baseren op informatie die op het scherm aanwezig is, wat niet altijd evident is. Hierbij werken we met eerder inhoudelijke richtgroepen (adolescent, senior, hoge leeftijd,...) dan wel met exacte leeftijden.

Kwalitatieve aspecten

We mogen niet alleen oog hebben voor absolute aantallen. Een verdubbeling van het aantal gekleurde mensen op de Vlaamse televisie is niet noodzakelijk positief, zeker niet als zij alleen in programma's over criminaliteit geportretteerd worden. Naast de kwantitatieve zal ook de kwalitatieve dimensie de nodige aandacht krijgen binnen de bespreking van de resultaten.

Referentiepunt

Deze monitor is in de eerste plaats bedoeld om te onderzoeken in hoeverre het Vlaamse scherm de diversiteit in de realiteit weerspiegelt. Deze onderzoeksvraag brengt mee dat er een referentiepunt moet zijn waaraan we de cijfers kunnen aftoetsen. Bij de man/vrouw verhouding kunnen we bevolkingsstatistieken gebruiken. Ook voor leeftijd zijn er duidelijke referentiepunten. Voor de verhouding allochtoon-autochtoon ligt dat iets moeilijker.

In eerste instantie gaat het om absolute cijfers en zouden we natuurlijk kunnen vergelijken met demografische cijfers zoals het Nationaal Instituut voor de Statistiek (N.I.S) die levert. Toch vinden we bij het N.I.S slechts één definitie van allochtoon terug. Die definitie gaat uit van nationaliteit of geboorte in een ander land. Voor ons onderzoek is deze definitie niet toereikend als vergelijkingspunt aangezien de derde generatie allochtonen bijvoorbeeld al niet meer terug te vinden zijn in deze officiële cijfers. Daarom zijn ze natuurlijk nog niet verdwenen uit het straatbeeld of de media. Bovendien hebben we bewust niet gekozen voor deze "officiële" definitie, omdat we niet van iedereen die op televisie komt weten waar hij/zij is geboren en vaak weten we nog minder over de geboorteplaats van de ouders.

Demografische gegevens kunnen wel een ijkpunt zijn voor gender en leeftijd, niet voor etniciteit. Ook cijfers over mensen met een functiebeperking (vaak gebaseerd op verklaard gedrag) moeten met de nodige voorzichtigheid worden behandeld.

Steekproef

Er is getapet van 8 januari tot 25 februari 2007. Een 'gemiddelde' periode die vergelijkbaar is met de periode van het vorige onderzoek (5 januari tot 8 februari 2004). Om de representativiteit te verhogen is er gewerkt met samengestelde weken. De verschillende zenders werden in de tijd gespreid, zodat de invloed van eventuele atypische weken (door allerlei gebeurtenissen) beperkt bleef. Voor elke zender is elke dag van de week één maal opgenomen. VRT was van te voren natuurlijk niet op de hoogte van het opnameschema dat random is samengesteld door de Universiteit Antwerpen en dat hieronder is weergegeven.

Maandag	8/01/2007	Ketnet/Canvas	Donderdag	1/02/2007	één
Dinsdag	9/01/2007	VTM	Vrijdag	2/02/2007	Ketnet/Canvas
Woensdag	10/01/2007	VT4	Zaterdag	3/02/2007	VTM
Donderdag	11/01/2007	Kanaaltwee	Zondag	4/02/2007	VT4
Vrijdag	12/01/2007	Vitaya	Maandag	5/02/2007	Vitaya
Zaterdag	13/01/2007	VijfTV	Dinsdag	6/02/2007	VijfTV
Zondag	14/01/2007	één	Woensdag	7/02/2007	één
Maandag	15/01/2007	VTM	Donderdag	8/02/2007	Ketnet/Canvas
Dinsdag	16/01/2007	VT4	Vrijdag	9/02/2007	VTM
Woensdag	17/01/2007	Kanaaltwee	Zaterdag	10/02/2007	VT4
Donderdag	18/01/2007	Vitaya	Zondag	11/02/2007	Kanaaltwee
Vrijdag	19/01/2007	VijfTV	Maandag	12/02/2007	VijfTV
Zaterdag	20/01/2007	één	Dinsdag	13/02/2007	één
Zondag	21/01/2007	Ketnet/Canvas	Woensdag	14/02/2007	Ketnet/Canvas
Maandag	22/01/2007	VT4	Donderdag	15/02/2007	VTM
Dinsdag	23/01/2007	Kanaaltwee	Vrijdag	16/02/2007	VT4
Woensdag	24/01/2007	Vitaya	Zaterdag	17/02/2007	Kanaaltwee
Donderdag	25/01/2007	VijfTV	Zondag	18/02/2007	Vitaya
Vrijdag	26/01/2007	één	Maandag	19/02/2007	één
Zaterdag	27/01/2007	Ketnet/Canvas	Dinsdag	20/02/2007	Ketnet/Canvas
Zondag	28/01/2007	VTM	Woensdag	21/02/2007	VTM
Maandag	29/01/2007	Kanaaltwee	Donderdag	22/02/2007	VT4
Dinsdag	30/01/2007	Vitaya	Vrijdag	23/02/2007	Kanaaltwee
Woensdag	31/01/2007	VijfTV	Zaterdag	24/02/2007	Vitaya
			Zondag	25/02/2007	VijfTV

Zoals vorige meting hebben we op al deze dagen alle programma's tussen 16-24 uur gecodeerd. Enkele programma's vallen door deze tijdsbeperking uit de boot. Zo zit bijvoorbeeld De Zevende dag (één) op zondag niet in de meting. Programma's tot 24.00 uur en later zijn gecodeerd als ze zich voor meer dan de helft van de tijd afspeelden voor 24.00 uur. Bij de namiddagprogramma's hebben we dezelfde redenering gevolgd. Ze zijn gecodeerd als ze zich voor meer dan de helft afspeelden na 16.00 uur.

Ook programma-aankondigingen zijn gecodeerd. Alles wat tussen de te coderen programma's zit, zoals muziekclips, autopromotie, boodschappen van algemeen nut, reclame, etc. is niet gecodeerd. Animatiefiguren of tekenfilmfiguren zijn niet gecodeerd.

3. Resultaten

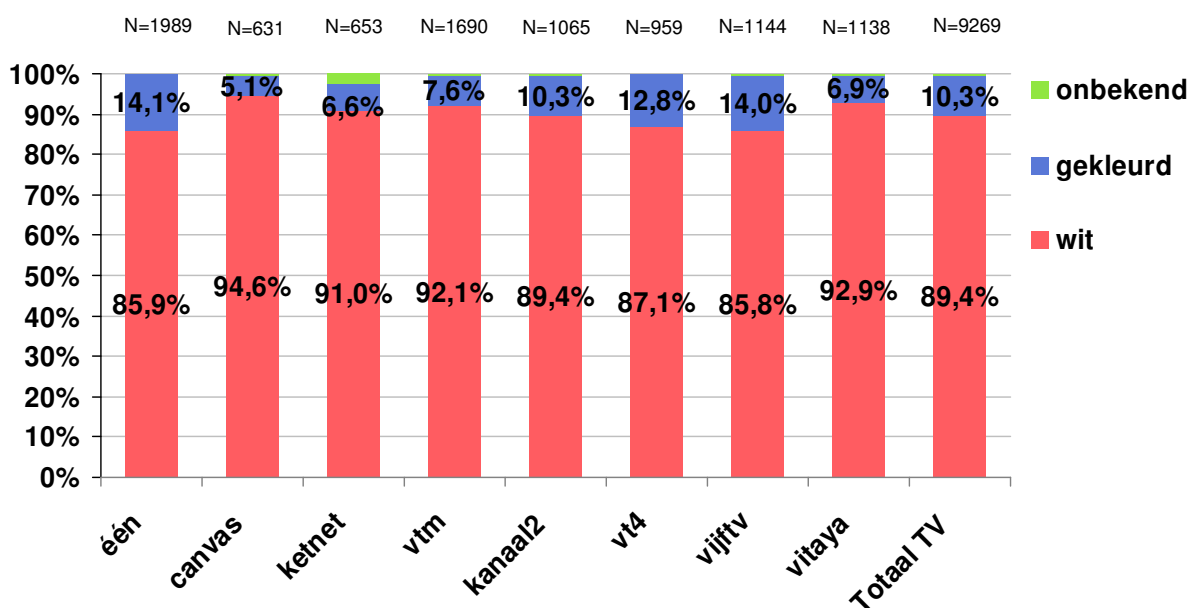
3.1 Etnisch-culturele diversiteit

We gebruiken in het codeboek een indeling in tien grote kleurgroepen : wit-Europees, zwart-Afrikaans, Aziatisch, Mediterraan, Midden Oosten, Noord-Amerikaans, Zuid-Amerikaans, Arctisch, een mix van etniciteiten en de categorie "anders".

In de analyses maken we vaak een onderscheid tussen de groepen "wit" en "gekleurd". Onder "wit" valt de groep wit-Europees, onder "gekleurd" vallen alle andere etnische groepen. Oost-Europeanen zitten net zoals blanke Amerikanen in de categorie wit-Europees. Waar nodig bekijken we deze groepen apart. Dit doen we ook voor de groep "Mediterraan" bij de gekleurde groepen. Deze groep vertegenwoordigt een belangrijk deel van de Vlaamse allochtone bevolking (Turken, Marokkanen, Italianen, Spanjaarden,...). Onder "onbekend" kunnen bijvoorbeeld mensen zitten die verkleed op het scherm verschijnen (cfr Ketnet).

Volgens figuur 1 vertoont de VRT-zender **Eén** samen met **Vijftv** in het totale aanbod (non-fictie + fictie) procentueel het meeste kleur op het Vlaamse scherm. Canvas, Ketnet en Vitaya zijn het minst gekleurd. In absolute aantallen is Eén duidelijk het meest gekleurde net in Vlaanderen (14.1 % van 1989 personen = 280 gekleurde personen op 7 dagen tijd).

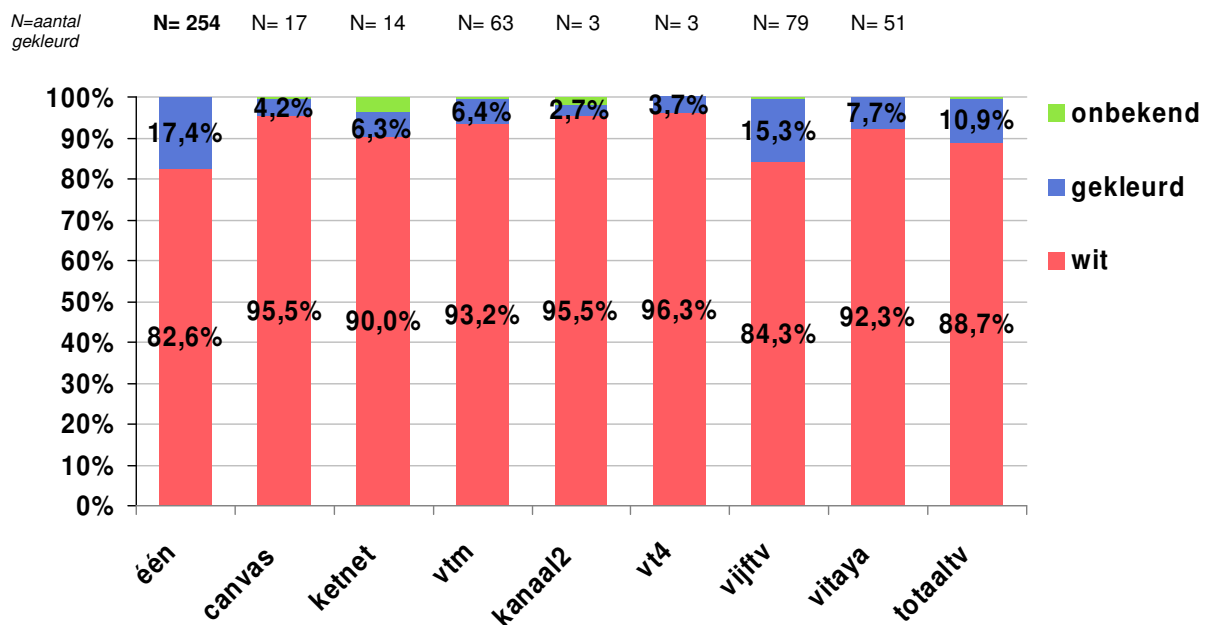
Figuur 1 : etnisch-culturele diversiteit van het totale aanbod in 2007

Non-fictie

Wat betreft non-fictieprogramma's is Eén duidelijk het meest gekleurde net. Zeker in absolute aantallen zijn er grote verschillen met de andere netten, inclusief Vijf Tv. 17.4 % van alle personen (exclusief presentatoren) in nonfictie-programma's op Eén zijn gekleurd. Kanaal 2 en VT4 zijn in hun nonfictieprogramma's het minst gekleurd. Vooral op Canvas stijgt het percentage kleur *inclusief* Oost-Europeanen aanzienlijk van 4.2 % tot 8.7 %, bij Eén van 17.4 % tot 19.2 %. Bij de andere netten vonden we weinig Oost-Europeanen.

Figuur 2 : etnisch-culturele diversiteit in non-fictieprogramma's (exclusief presentatoren) in 2007

Ten opzichte van vorige meting (figuur 3) in 2004 merken we globaal weinig verschil. Ongeveer 11 % van de actoren in non-fictie is gekleurd, evenveel dan in 2004. Het totaal cijfer van 2007 is weliswaar inclusief Vijf TV en Vitaya, die in 2004 niet werden gemeten. We zien wel grote verschillen met 2004 als we net per net analyseren. **De VRT laat vooral via Eén meer gekleurde actoren aan bod in non-fictie dan een aantal jaren geleden.** De commerciële zenders, en dan vooral VT4 en Kanaal 2, laten relatief minder gekleurde actoren aan bod in non-fictie dan in 2004.

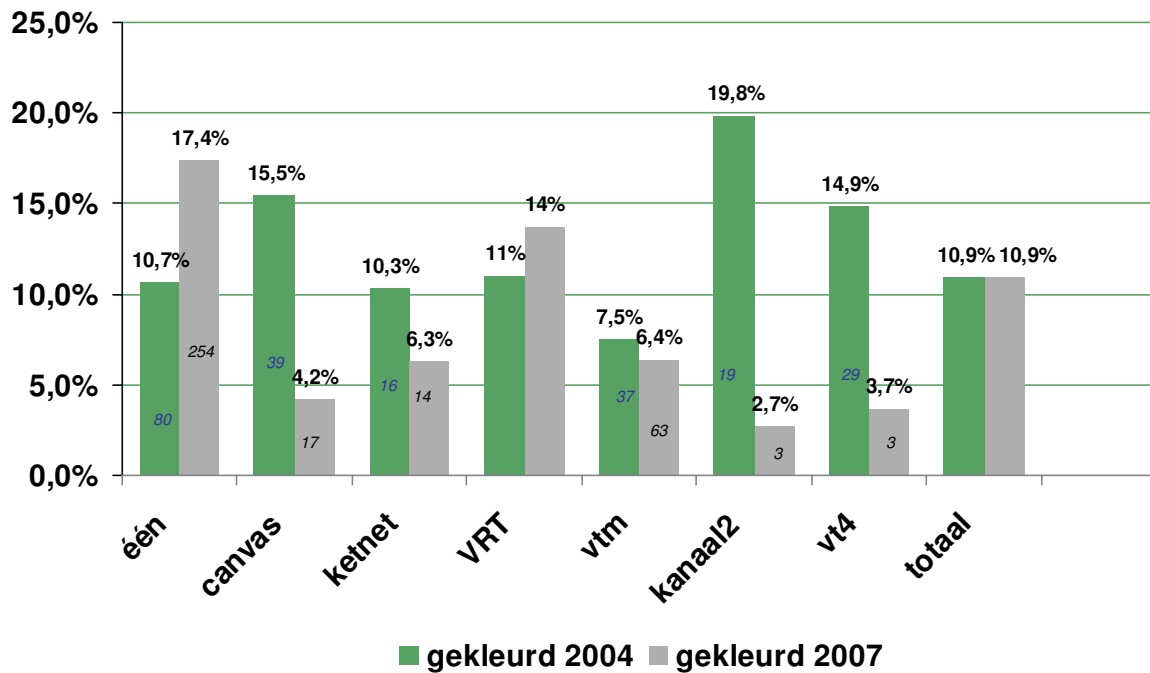
Per net vermelden we ook de absolute aantallen. VTM toont in absolute aantallen in 2007 meer gekleurde personen, maar dit betekende geen procentuele stijging in vergelijking met 2004. De stijging in absolute aantallen komt door het meten van *alle* personen binnen *alle* items, wat niet gebeurde in 2004. Er werden "an sich" gewoon meer personen gemeten. Binnen de totale groep gemeten personen op VTM ligt het percentage kleur lager dan in 2004.

Voor Eén gaat de absolute stijging wel gepaard met een significante procentuele stijging in kleur.

De sterke dalingen bij Ketnet, Kanaal 2 en VT4 moeten we ook in het licht van de absolute aantallen bekijken. Het zijn netten waarop sowieso minder non-fictieprogramma's uitgezonden worden. Verschuivingen in absolute aantallen brengen bij deze zenders vlug grote verschuivingen in percentages met zich mee. De procentuele daling bij Ketnet gaat in werkelijkheid maar over 2 personen.

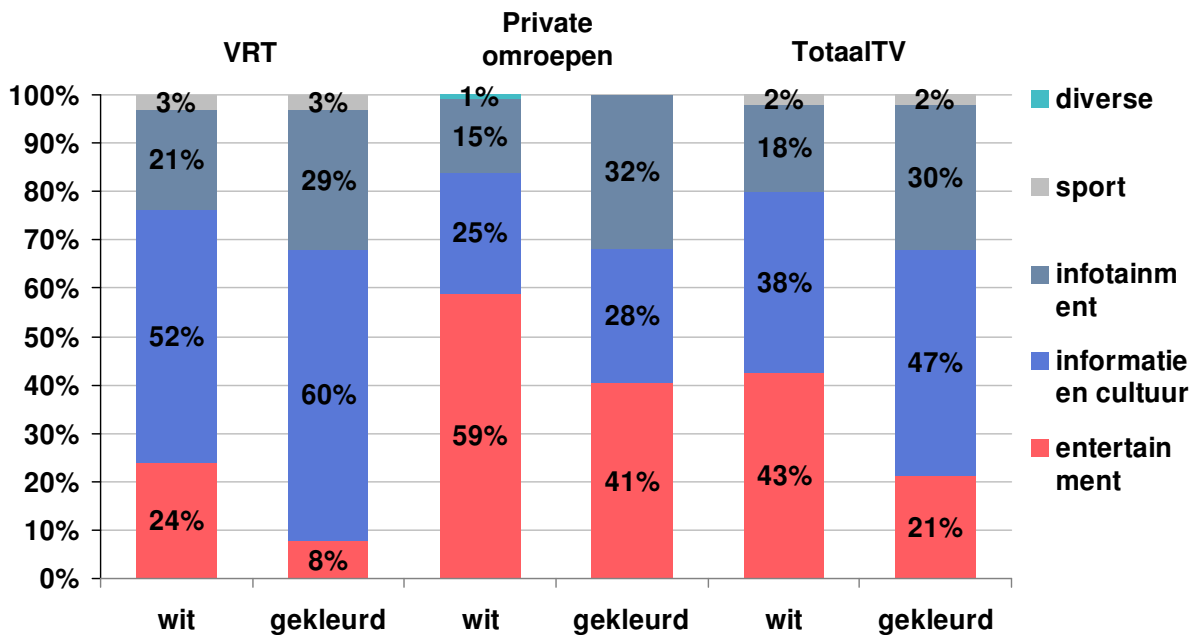
Toch zijn de **dalingen bij Canvas, Kanaal 2 en VT4**, dit alles in acht genomen, sterk genoeg om van een significante daling te spreken. Vijf TV en Vitaya meten we pas sinds 2007 en kunnen we niet evolutief bekijken.

Figuur 3 : evolutie etnisch-culturele diversiteit in non-fictieprogramma's (exclusief presentatoren)

Figuur 4 illustreert dat gekleurde actoren **vaker aan bod komen in informatieve genres en minder in entertainment dan de witte actoren**. Deze oververtegenwoordiging van gekleurde personen in "hardere" en meer informatieve genres vonden we ook terug in 2004. Inhoudelijk zien we dus niet heel veel verandering.

Figuur 4 : verdeling naar genre van non-fictieprogramma's binnen de groepen wit / gekleurd (exclusief presentatoren in 2007)

Deze vaststelling staat los van het feit of er veel of weinig entertainment op een net wordt getoond. De private omroepen zenden bijvoorbeeld relatief veel entertainment uit, maar ook daar zijn gekleurde personen in non-fictie meer aanwezig in een informatieve context dan witte personen. 56 % van de witte actoren komen op het Vlaamse scherm in informatieve genres (informatie, cultuur en infotainment) terecht, terwijl dit bij de gekleurde personen stijgt tot 77 %.

In die informatieve programma's komen ze daarenboven vaker aan bod in onderwerpen over sociale kwesties en minder in onderwerpen over amusement. Bij VRT komen ze iets vaker aan bod in items over cultuur, bij de private omroepen meer bij faits-divers.

Een oppervlakkige analyse toont dat gekleurde personen niet vaker aan bod komen in onderwerpen over criminaliteit dan witte personen, maar dit is te verklaren door een stijging van de aanwezigheid van witte Amerikanen in criminaliteitsitems tov 2004. Elke kleurgroep afzonderlijk komt relatief gezien meer aan bod in onderwerpen over criminaliteit dan de witte West-Europeanen. Die conclusie vonden we ook terug in 2004.

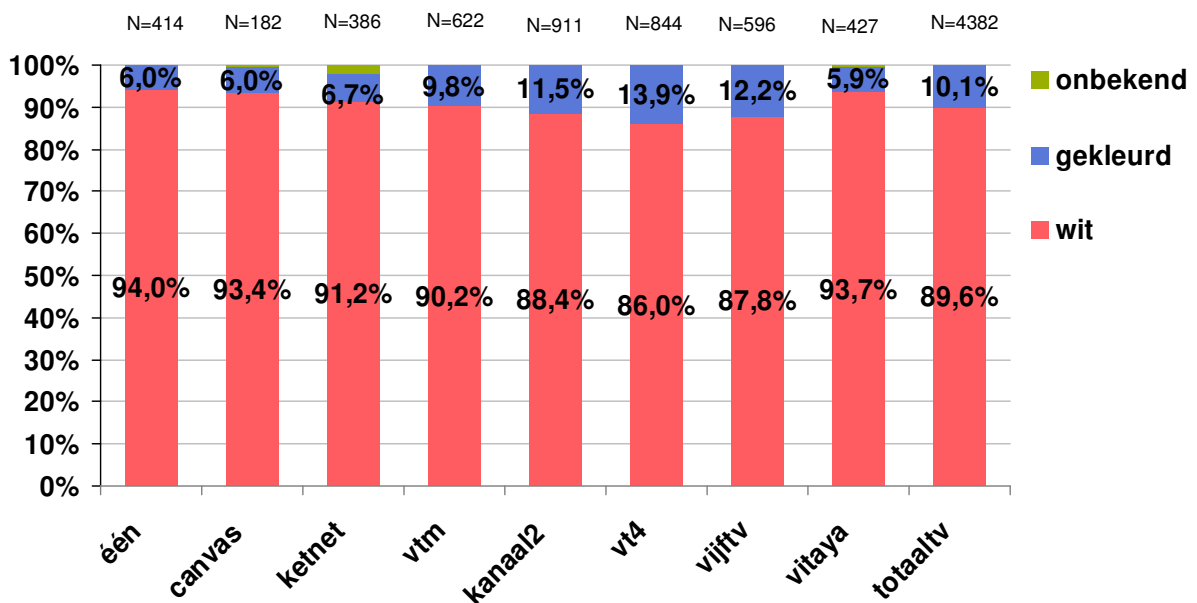
Gekleurde personen blijven net als 3 jaar geleden ondervertegenwoordigd in echte actieve programmafuncties als discussiedeelnemer of spelkandidaat. **Op VRT worden gekleurde personen in België wel vaker geïnterviewd dan in 2004.**

Bovendien is er een globale stijging van het aantal gekleurde presentatoren, van 1.9 % in 2004 naar 4.8 % 2007. Dit is zonder VijfTV en Vitaya gerekend. Op Vijftv is 24.2 % van de presentatoren gekleurd, wat grotendeels te maken heeft met de talkshow "Oprah" op dat net, gepresenteerd door de Afro-Amerikaanse Oprah Winfrey.

Fictie

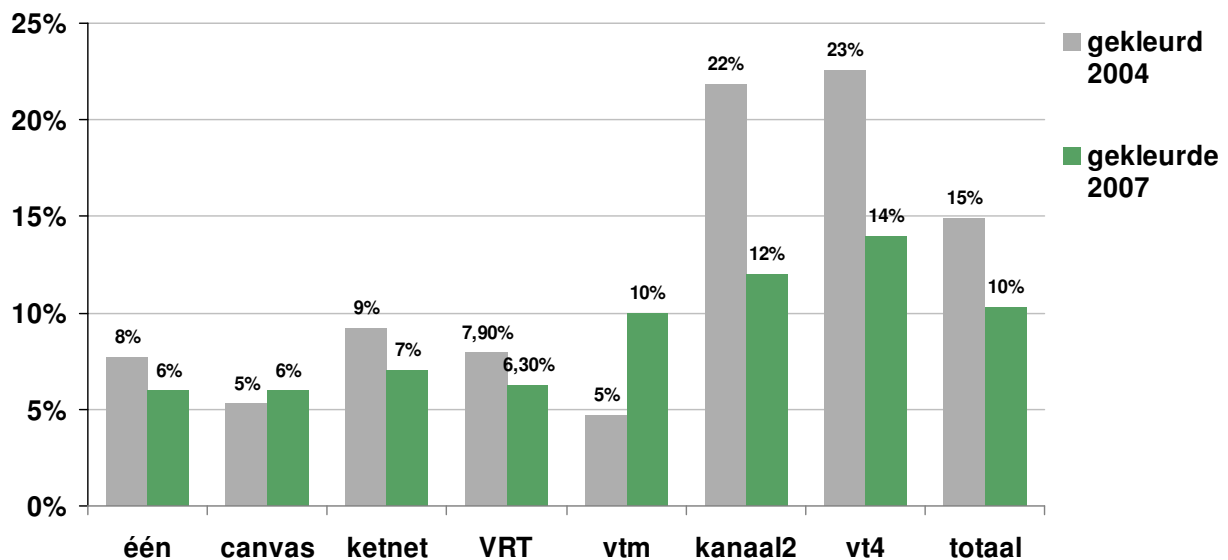
In fictie vinden we globaal gezien vergelijkbare percentages terug. 10.1 % van alle personages in de meting van 2007 waren gekleurd. Er is relatief gezien meer kleur in fictie op VT4, Vijf TV en Kanaal 2 dan gemiddeld, terwijl de fictie op de VRT-netten en op Vitaya minder kleur vertoont (zie figuur 5).

Figuur 5 : etnisch-culturele diversiteit in fictieprogramma's in 2007

Figuur 6 toont dat bijna elk net minder kleur vertoont in haar fictie-aanbod in 2007 dan in 2004. Vooral bij Kanaal 2 en VT4 is de daling zeer significant. Enkel bij VTM is er een stijging van het percentage kleur in fictie. Het totaalcijfer voor 2007 is opnieuw inclusief Vijf TV en Vitaya, die niet werden gemeten in 2004.

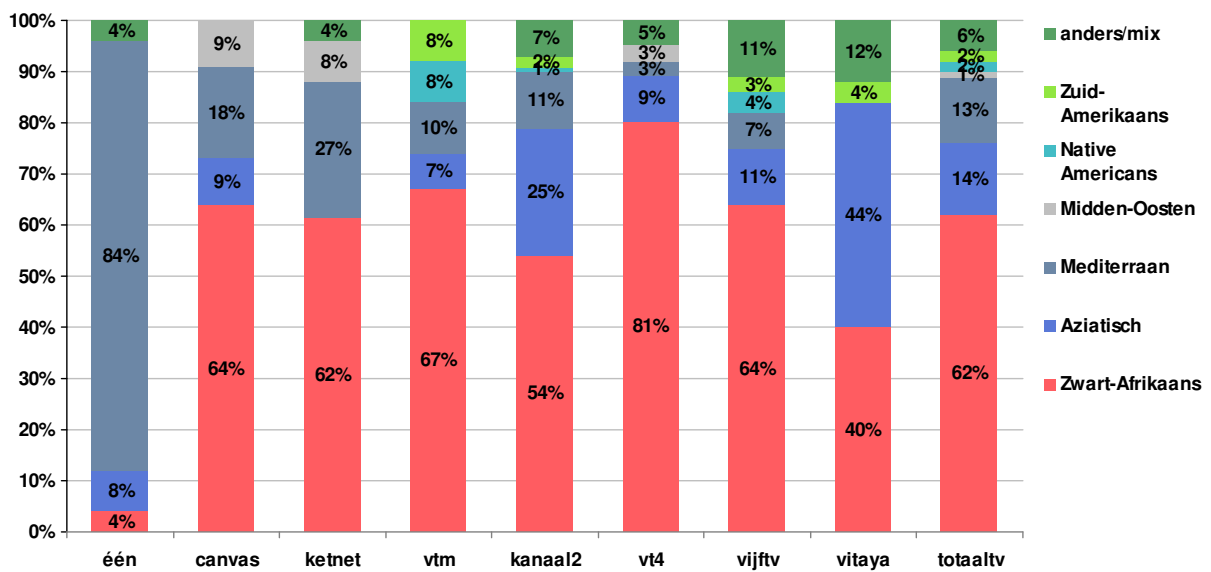
Figuur 6 : evolutie etnisch-culturele diversiteit in fictieprogramma's

De stijging van het aantal gekleurde personages in fictie op VTM is uitsluitend een stijging van de groep zwart-Afrikaans (van 33.3 % naar 67 % van de gekleurden). De stijging is grotendeels te verklaren door de Amerikaanse serie "ER" (Afro-Amerikanen) en de Nederlandse serie "De Erfenis", die volledig op Curacao is opgenomen. Het percentage "Mediterraan", waarvan veel Vlaamse allochtone personen deel uitmaken, bleef op VTM stabiel rond 10 % van de gekleurden.

Alleen bij Eén is er een stijging van deze groep. Het percentage Mediterraan is bij Eén gestegen van 13.3 % naar **84 %** van de gekleurde personages (zie figuur 7). Het is ook bijna het enige net dat binnen de gekleurde groep geen dominantie kent van de groep zwart-Afrikaans. De fictieprogramma's Thuis, Emma, Vuurzee, Kinderen van Dewindt en Witse op Eén zijn verantwoordelijk voor deze stijging. In vergelijking met de andere netten laten ook Ketnet en Canvas in hun aanbod relatief vaak mensen uit de kleurgroep Mediterraan aan het woord.

Figuur 7 : verdeling gekleurde actoren in fictieprogramma's volgens kleurgroep in 2007

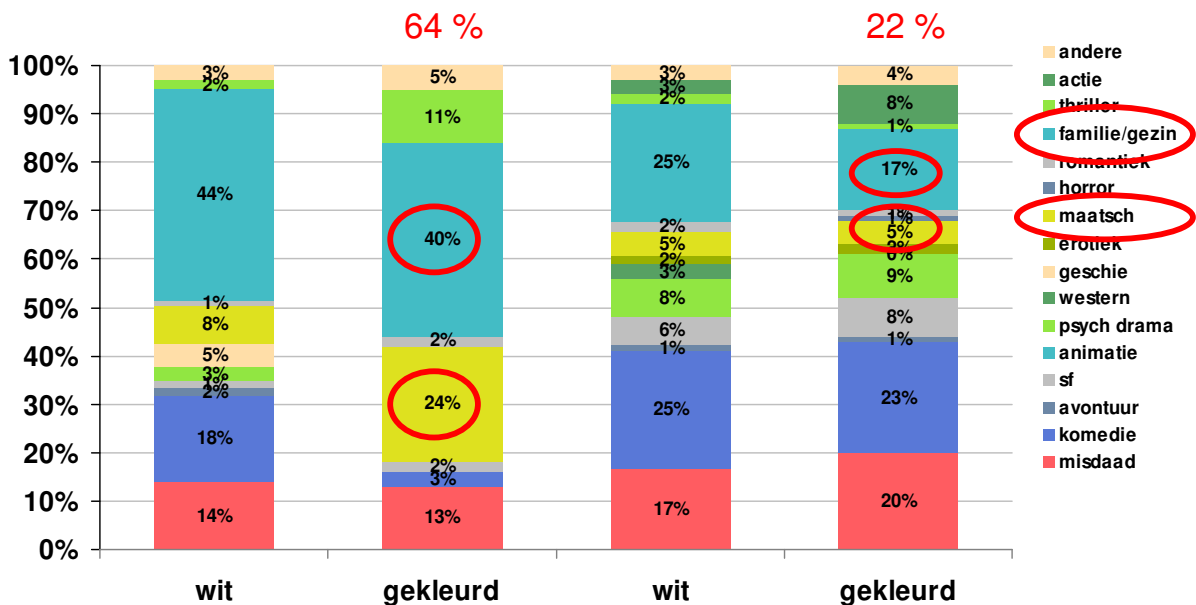

Die gestegen aandacht op de VRT-netten voor kleurgroepen die ook in de Vlaamse samenleving duidelijk zichtbaar zijn, gaat gepaard met een belangrijke inhoudelijke verschuiving van de context of setting waarbinnen ze aan bod komen. Figuur 8 toont dat in 2007, 64 % van de gekleurde in de fictie op de VRT-netten in (alledaagse) familiale of maatschappelijke rollen worden getoond, wat een duidelijke stijging is in vergelijking met 2004. Het vorige onderzoek toonde dat gekleurde personages in fictie eerder in avontuurlijke of humoristische subgenres aan bod kwamen, ook op VRT, maar veel minder binnen een familiale of maatschappelijke context.

Dat in VRT-fictie meer personages uit belangrijke Vlaamse allochtone gemeenschappen worden getoond én dat ze bovendien vaker in alledaagse rollen en situaties worden opgevoerd, is een belangrijke evolutie.

Bij de private omroepen zien we 22 % van de gekleurde personages in fictie met een familiale of maatschappelijke inslag. Daar overwegen de gekleurde personages nog steeds in subgenres als komedie en misdaad, net als in in 2004, met een grote dominantie van de groep zwart-Afrikaans.

Figuur 8 : verdeling naar subgenre van fictieprogramma's binnen de groepen wit / gekleurd in 2007

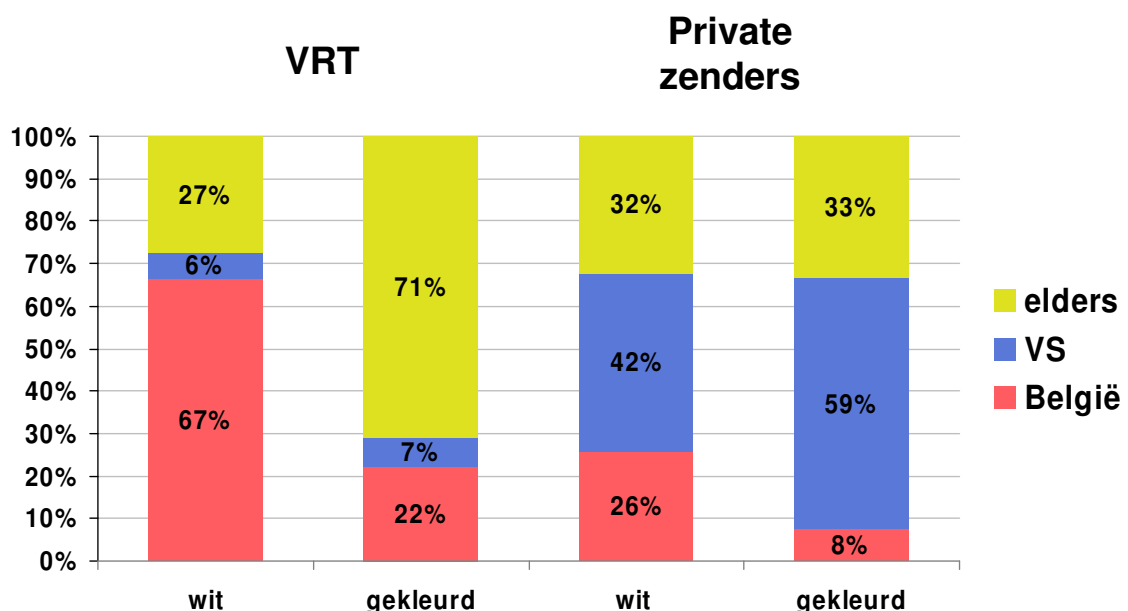
Geografische plaats van de actor en gesproken taal

Natuurlijk wordt ook veel kleur getoond in een internationale context. Denk maar aan de items in het nieuws over het buitenland of de Amerikaanse series met veel Afro-Amerikanen. Om uitspraken te kunnen doen over de participatie van gekleurde personen aan binnenlandse items, is de geografische plaats van de actor, zeer belangrijk. Als VRT bijvoorbeeld de etnische diversiteit in de eigen samenleving wil weerspiegelen is het belangrijk dat ze de gekleurde personen in een binnenlandse omgeving aan bod laten komen.

Figuur 9 illustreert dat op het totale aanbod (non-fictie + fictie) van de VRT-zenders gekleurde personen zich vaker in België bevinden dan binnen het aanbod van de private zenders. 22% van al de gekleurde personen op VRT bevinden zich in België. Bij de private omroepen is dat 8 %. Tegelijk toont de geografische plaats van de actoren dat de VRT-zenders los van etnische diversiteit sterker verankerd zijn in de eigen samenleving dan de private omroepen. 67 % van de "witte personen" op VRT bevinden zich in België, bij de private zenders is dit maar 26 %.

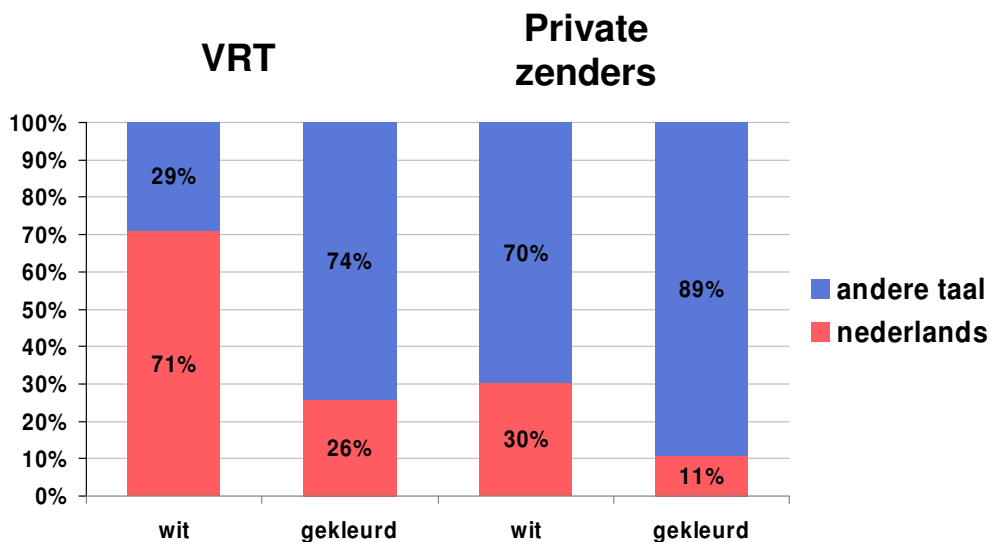
Het grootste deel van zowel de witte als de gekleurde actoren op de private zenders bevinden zich in het buitenland. Op Kanaal 2, VT4 en Vijf TV overheersen actoren die zich in de Verenigde Staten bevinden. Ook bij Vitaya is er een dominantie van mensen uit het buitenland, maar dan vooral uit Australië en het Verenigd Koninkrijk. Enkel VTM is vergelijkbaar met de VRT-zenders op het vlak van de geografische plaats van de actor. Zowel de VRT-zenders als VTM zijn dan ook globaal gezien sterker gericht op lokale content dan andere zenders.

Figuur 9 : verdeling naar geografische plaats van de actoren in 2007

Dezelfde conclusies kunnen we trekken als we de gesproken taal van de actor bekijken in figuur 10. Bij de VRT-zenders spreekt 26 % van de gekleurde personen Nederlands, bij de private zenders samen is dat maar 11 %. Bij de private zenders overweegt trouwens het Engels op het Nederlands bij alle personen, ook bij de witte personen. Bij VRT spreekt 71 % van de witte actoren Nederlands, wat ook op vlak van taal de verankering in de eigen Vlaamse samenleving aantoont los van etnische diversiteit. Bij de private zenders is VTM opnieuw een uitzondering. Op VTM wordt overwegend Nederlands gesproken.

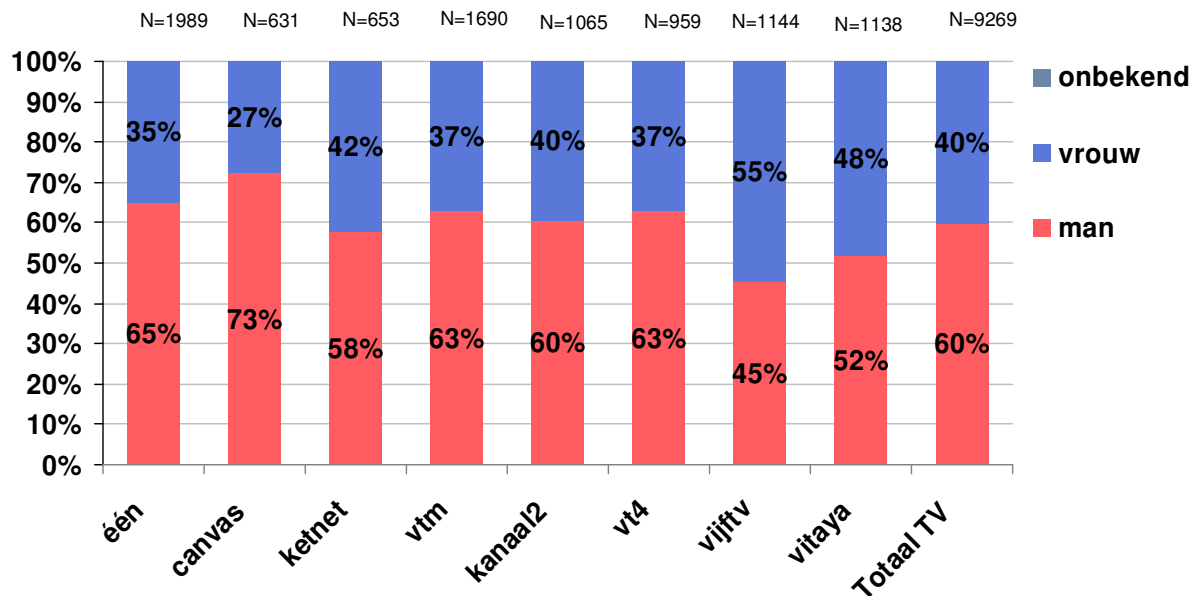
Figuur 10 : verdeling naar gesproken taal van de actoren in 2007

3.2 Genderdiversiteit

In het totale aanbod (non-fictie + fictie) zijn 60 % van alle sprekende personen op de Vlaamse televisie mannen. Bijna op elk net zien we een overwicht van mannen. Canvas, één, VTM en VT4 zijn de meest "mannelijke" netten. Vitaya benadert de verdeling zoals die in de Vlaamse samenleving bestaat, terwijl Vijf TV meer vrouwen dan mannen aan bod laat komen. In absolute aantallen telt de VRT-zender één de meeste vrouwen (figuur 11).

Figuur 11 : genderdiversiteit van het totale aanbod in 2007

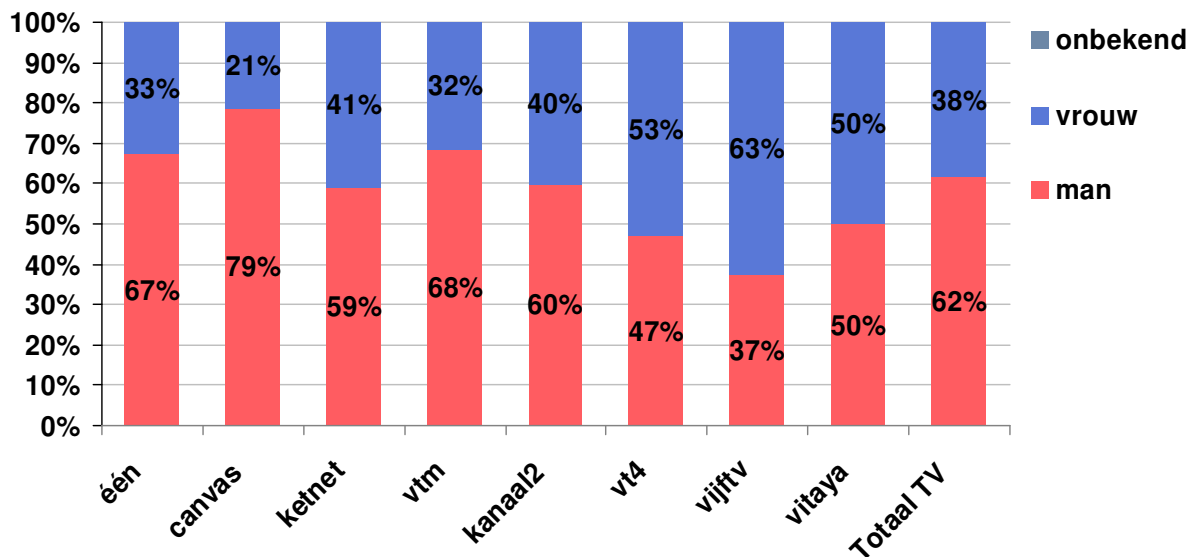

Non-fictie

De oververtegenwoordiging van mannen is vooral merkbaar in non-fictieprogramma's. 62 % van al de sprekende personen in non-fictieprogramma's zijn mannen. Canvas is het meest mannelijke net als het op non-fictie op aan komt. Vijf Tv en VT4 kennen een vrouwelijk overwicht in non-fictie, terwijl Vitaya evenveel vrouwen als mannen toont in non-fictie (figuur 12).

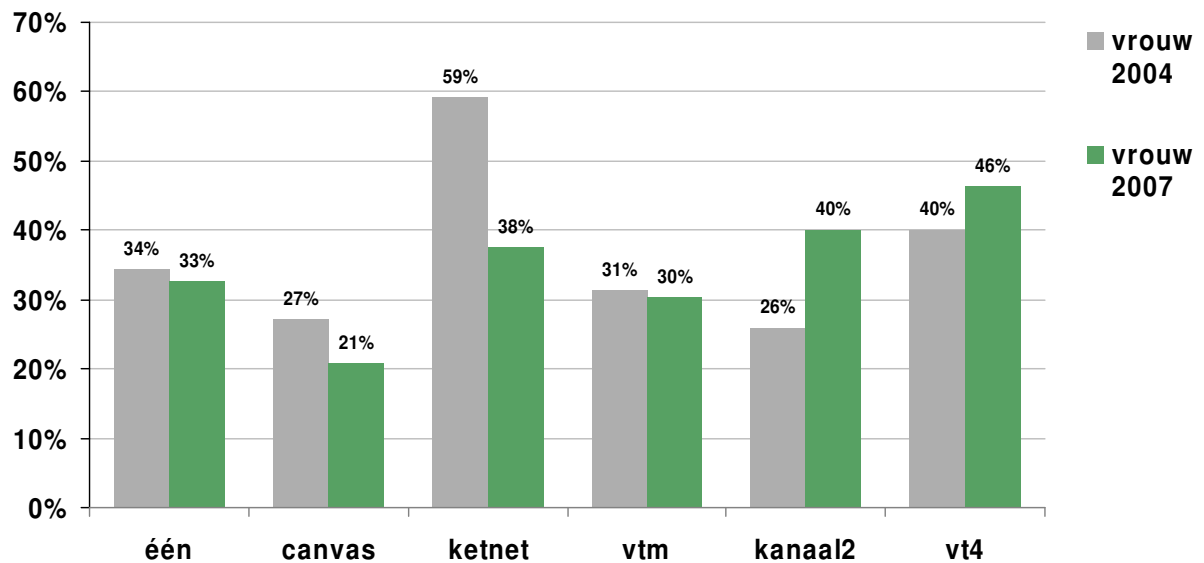
Enige nuancering is hier wel op zijn plaats. Canvas brengt veel politieke actualiteit. Het politieke landschap is en blijft ook in 2007 voornamelijk gedomineerd door mannen. Dit straalt natuurlijk af op de verhoudingen tussen mannen en vrouwen op Canvas.

Figuur 12 : genderdiversiteit in non-fictieprogramma's in 2007 (exclusief presentatoren)

Uit de vergelijking met 2004 (figuur 13) leren we dat de evolutie bij veel netten een negatieve trend vertoont. In vergelijking met de non-fictieprogramma's uit de meting van 2004 zijn de VRT-zenders of VTM er zeker niet vrouwelijker op geworden. En dat is toch een opmerkelijke vaststelling.

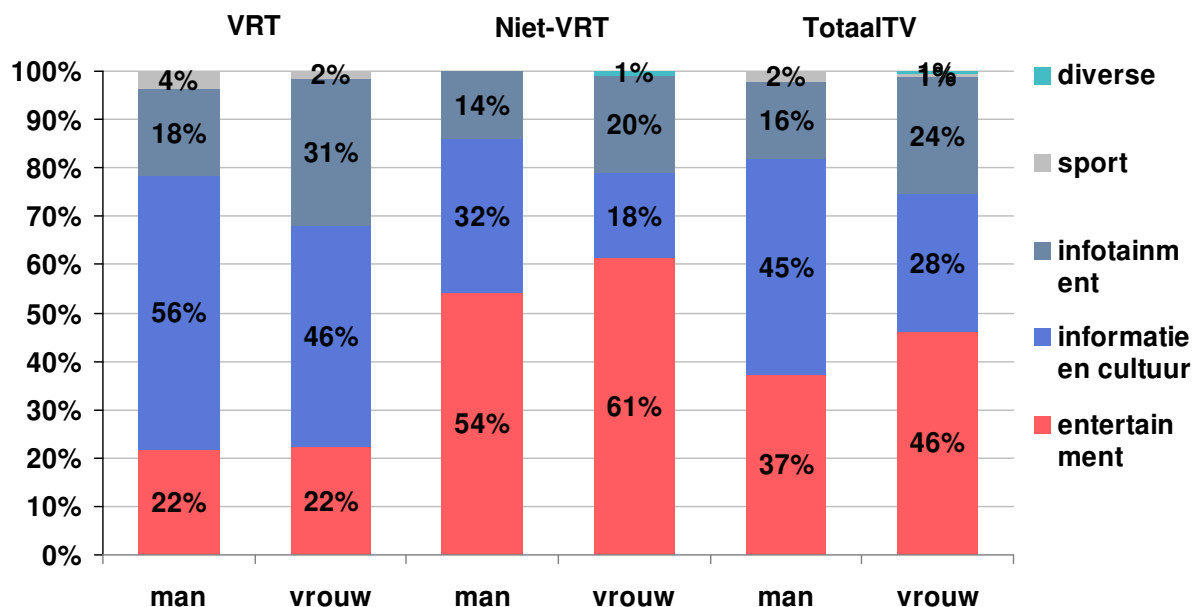
Figuur 13 : evolutie van het percentage vrouwen binnen non-fictieprogramma's (exclusief presentatoren)

Vooraf de daling van vrouwen of meisjes bij Ketnet valt op. In 2004 was er op Ketnet nog een overwicht van vrouwelijke actoren, maar dat is niet meer zo in 2007. Ook bij Canvas is er een lichte daling van het aantal vrouwen. Door het meer uitgebreid coderen van vooral de nieuwsuitzendingen, zijn er in 2007 wel meer sportitems (die achteraan in het nieuws zitten en veel mannen tonen) gemeten. De invloed daarvan op Ketnet is eerder minimaal. De non-fictieprogramma's op Kanaal 2 en VT4 zijn vrouwelijker geworden in vergelijking met 2004.

Vrouwen zitten bij de commerciële netten vooral in entertainment en infotainment (zachte genres) en veel minder in informatie en cultuur. VRT laat in vergelijking met de commerciële netten veel meer vrouwen aan bod komen in het genre informatie en cultuur (figuur 14). De vrouwen op VRT zijn beter gespreid over de verschillende leeftijdscategorieën, terwijl ze bij de private omroepen duidelijk jonger zijn dan gemiddeld.

Figuur 14 : verdeling naar subgenre van fictieprogramma's bij mannen en vrouwen in 2007

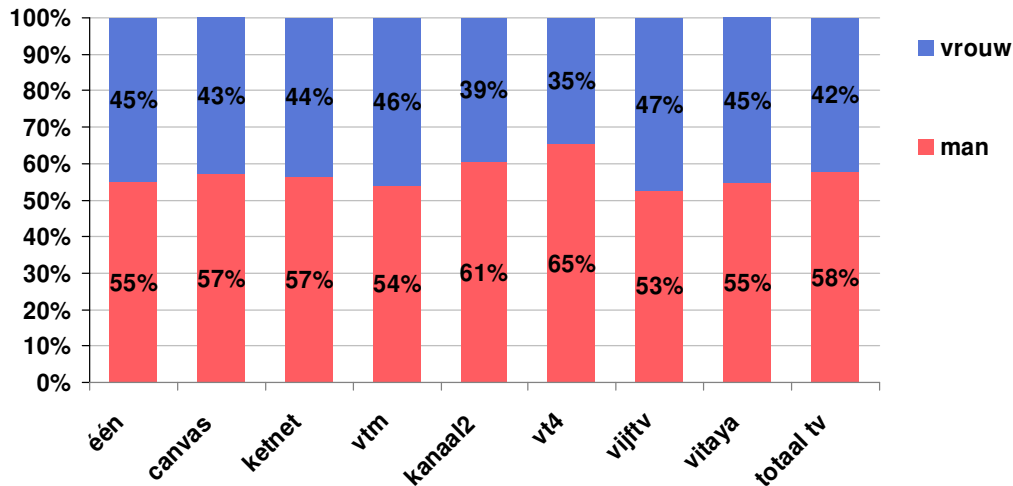
Uit het onderzoek blijkt verder dat vrouwen over het algemeen meer dan mannen aan bod komen in onderwerpen over vrije tijd, sociale kwesties en faits divers en minder in items over politiek, criminaliteit en sport. Op VRT komen vrouwen procentueel vaker dan mannen aan bod in kunst en cultuur.

Bij VT4, Kanaal 2 en Ketnet zijn er iets meer vrouwelijke presentatoren in vergelijking met 2004. Vooral op Canvas zijn er minder in vergelijking met de vorige meting.

Fictie

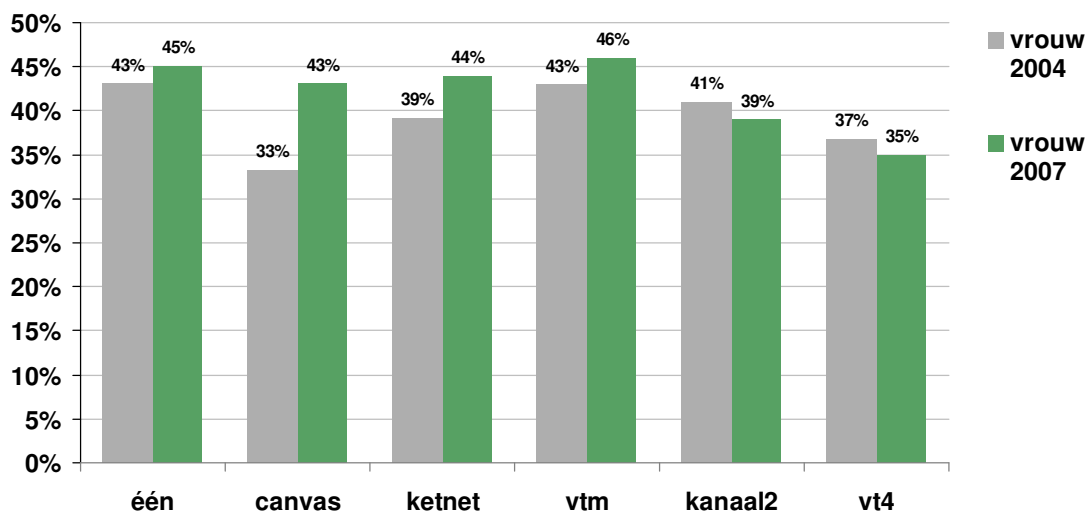
In fictie is er een groter evenwicht tussen de geslachten, maar mannen blijven ook hier de grootste groep. Er zijn weinig verschillen tussen de verschillende zenders (figuur 15). VT4 is in fictie het meest mannelijke net, terwijl ze in non-fictie meer vrouwen dan mannen toonden. VT4 toont 8 keer meer personen in fictie dan in nonfictie en daardoor wegen deze fictiecijfers zwaarder door in de uiteindelijke balans voor VT4.

Figuur 15 : genderdiversiteit in fictieprogramma's in 2007

Alle VRT-netten en VTM vertonen wel meer vrouwen in fictie dan in 2004 (figuur 16). Bij Kanaal 2 en VT4 zien we een lichte daling van het aantal vrouwen.

Figuur 16: evolutie percentage vrouwen in fictieprogramma's

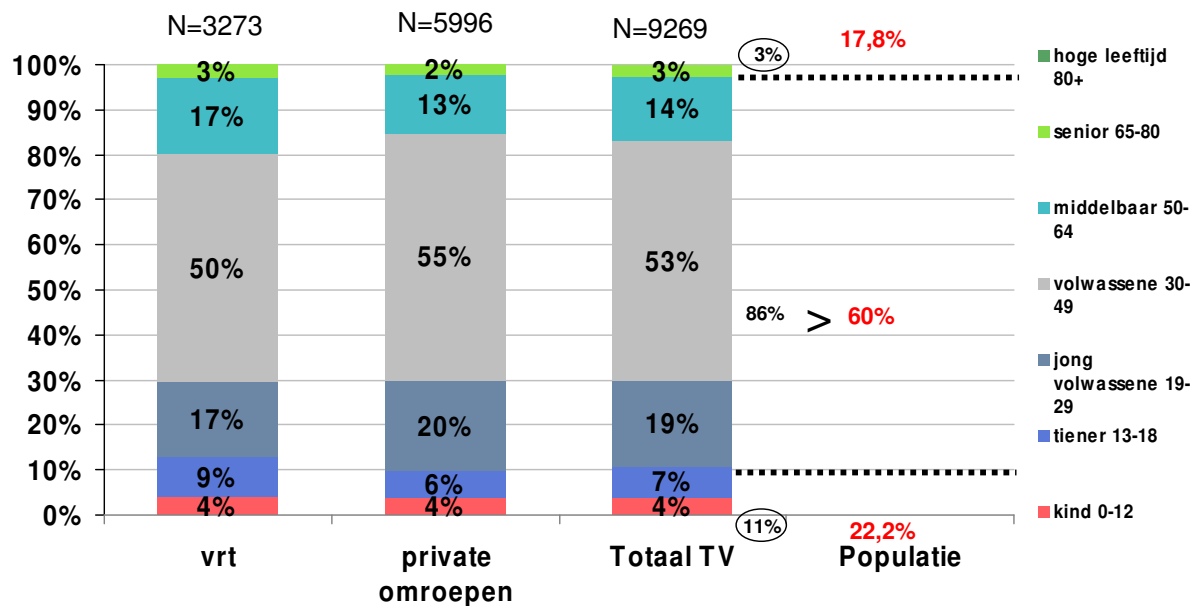

Vrouwen vinden we minder in misdaadgenre terug en meer in fictie met als onderwerp familie/gezin. Dat staat rechtstreeks in verband met hun sterke aanwezigheid in soaps.

3.3 Diversiteit naar leeftijd

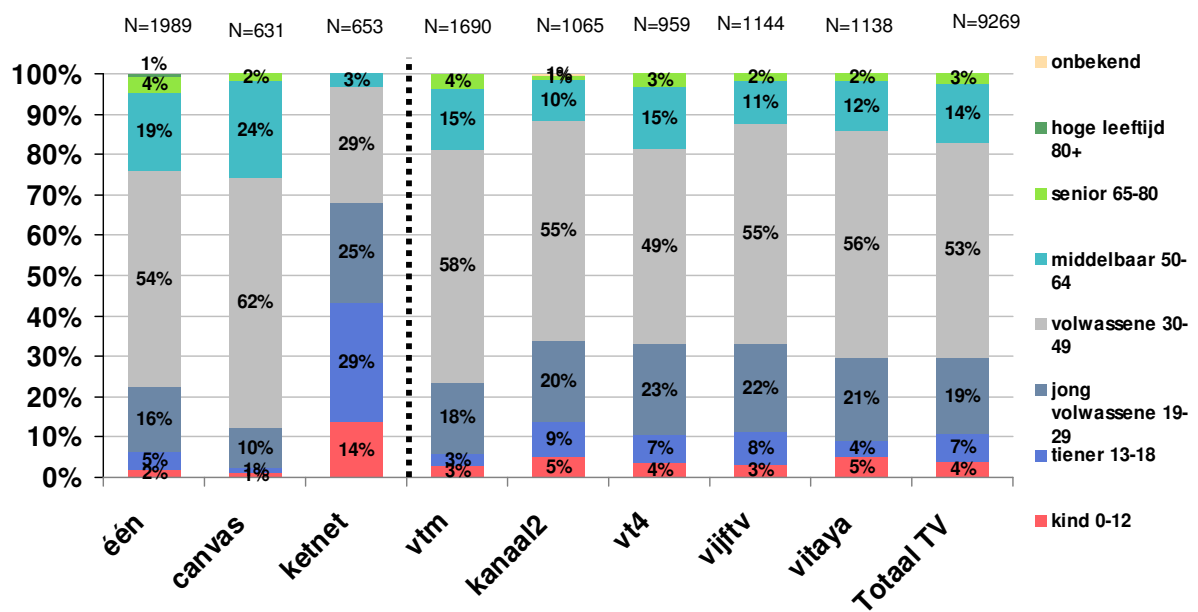
Het Vlaamse televisiescherm wordt gedomineerd door volwassenen en jong volwassenen. In vergelijking met de verdeling van de populatie in Vlaanderen (cijfers in het rood), komen op televisie minder 65-plussers, kinderen en tieners communicerend aan bod (figuur 17). Vooral het verschil bij de senioren en mensen van hoge leeftijd is opvallend. Er is een duidelijke ondervertegenwoordiging van deze mensen op het Vlaamse scherm indien we als referentiepunt de bevolkingsstatistieken nemen. Mensen van middelbare leeftijd en tieners komen wel meer aan bod op VRT dan op de private omroepen die meer jong volwassenen en volwassenen aan bod laten komen.

Figuur 17 : diversiteit naar leeftijd van het totale aanbod in 2007

Vooral Canvas en Eén laten meer mensen van middelbare leeftijd aan bod komen dan gemiddeld op de Vlaamse televisie. 43% van alle communicerende personen op Ketnet zijn tieners of kinderen, met een overwicht van tieners. Eén en VTM laten de meeste senioren aan het woord, maar geen enkel net raakt hoger dan 4 % van het totale aanbod. De ondervertegenwoordiging van senioren is zichtbaar op elke grote Vlaamse televisiezender (zie figuur 18).

Figuur 18 : diversiteit naar leeftijd van het totale aanbod in 2007 per net

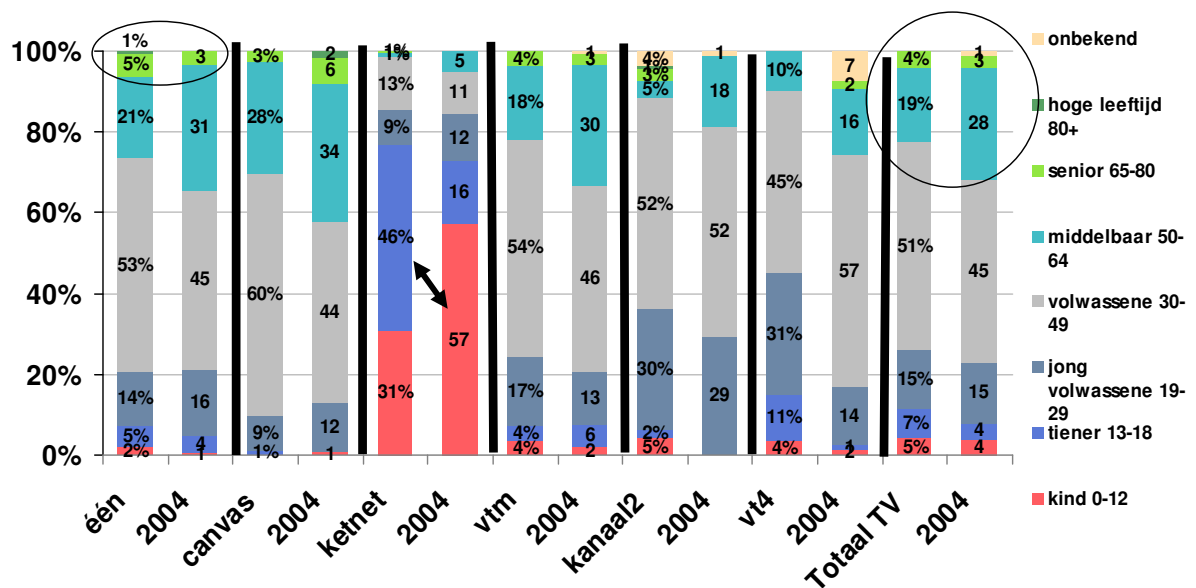

Non-fictie

Vooral het aandeel van de volwassenen in non-fictie is toegenomen ten opzichte van vorige meting en dit ten nadele van het aandeel van de 50-plussers (figuur 19). Enkel Eén toont meer 65-plussers dan in 2004. Bij Ketnet is er meer aandacht voor tieners in vergelijking met vorige meting. Toen was er nog een overwicht van kinderen tussen 0-12 jaar. De gestegen aandacht voor tieners op Ketnet is een gevolg van een aantal nieuwe programma's (bv Shoot) gericht op deze doelgroep van pre-adolescenten tussen 9-12 jaar.

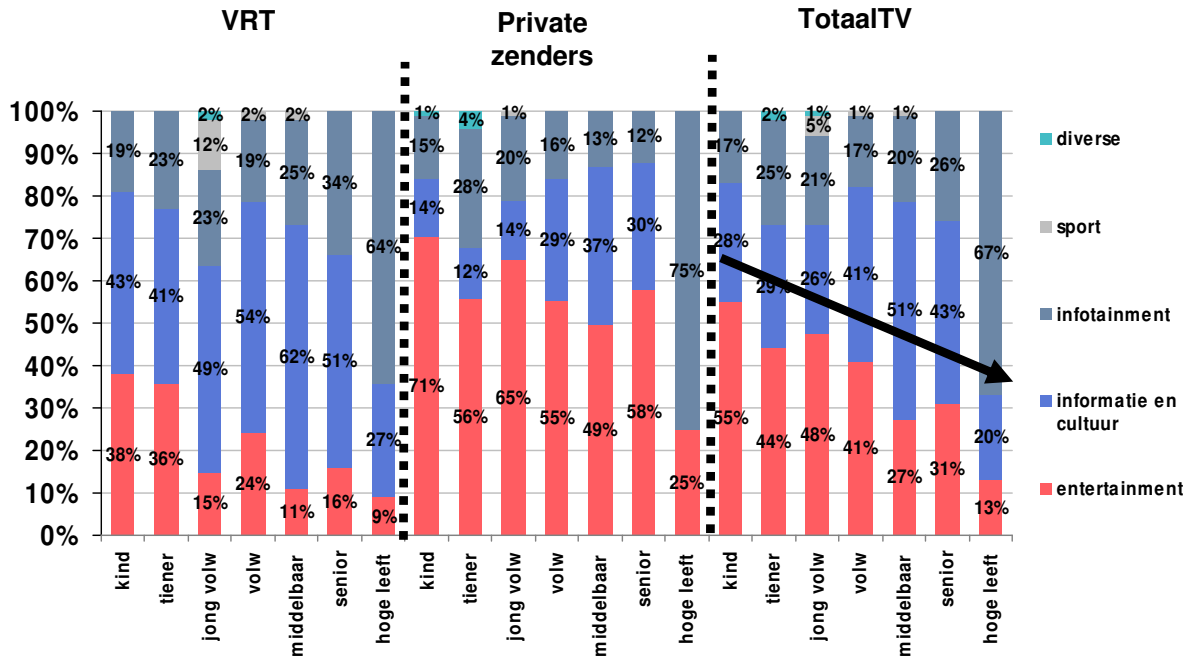
Bij de jongeren zien we in verdere analyses een groter evenwicht naar gender, vooral bij de commerciële netten. VRT laat overwegend jongeren in België aan het woord. Senioren zijn vooral witte mannen, bij mensen van hoge leeftijd zien we veel vrouwen, meer kleur en meer mensen met een permanente beperking.

Figuur 19 : evolutie leeftijdsverdeling binnen non-fictieprogramma's

Over het algemeen komen **jongere mensen** meer aan bod in **entertainment** dan ouderen en zien we **ouderen meer in informatie, cultuur of infotainment**. Ook bij VRT stellen we dat vast, maar entertainment weegt daar in het algemeen veel minder sterk door (figuur 20).

Figuur 20 : verdeling naar genre van non-fictieprogramma's binnen leeftijdsgroepen in 2007

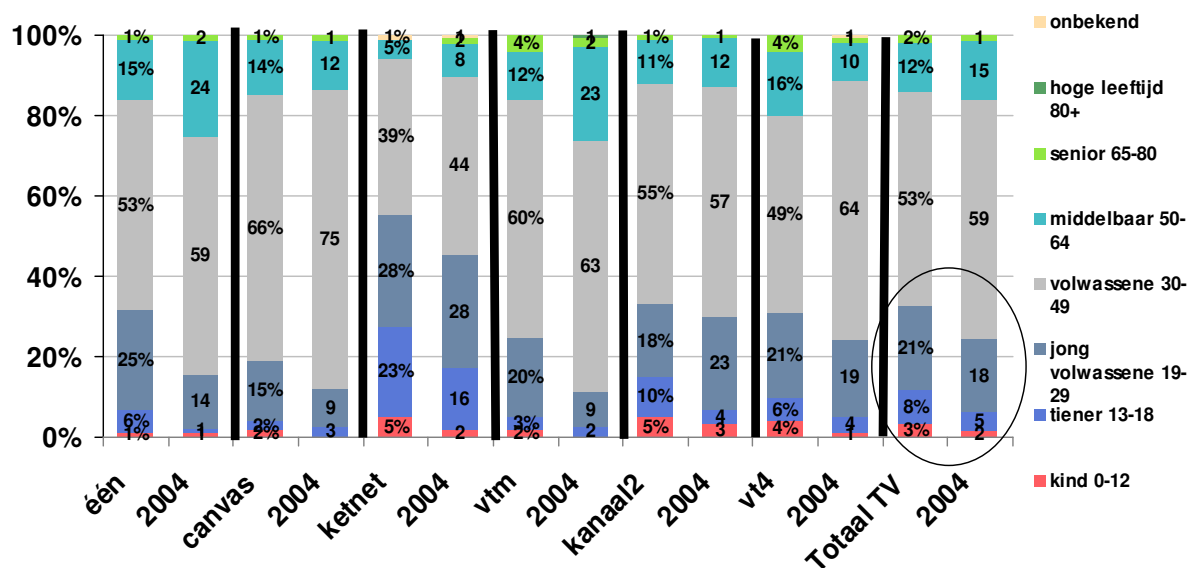

65-plussers zitten bij VRT relatief vaak in onderwerpen over sociale kwesties, kunst en cultuur, vrije tijd en sport (hoge leeftijd, oudere ex-sporters aan het woord). Ze zitten minder vaak in onderwerpen over politiek of amusement. Kinderen zitten vaak in amusement of in cultuur (te verklaren door programma's als w@ is d@). Bij de commerciële netten zitten senioren en kinderen overwegend in amusement en vrije tijd.

Fictie

Volwassenen blijven volgens figuur 21 de grootste groep in fictieprogramma's, maar is ten opzichte van vorige meting overal afgenomen ten voordele van kinderen, tieners en jong volwassenen. 50-plussers zijn in aandeel afgenomen. Bij jongeren zien we, net als in non-fictie, een groter genderevenwicht.

Figuur 21 : evolutie leeftijdsverdeling binnen fictieprogramma's

In dit onderzoek hebben we ook informatie over de "aard" van de rol. Daarbij maken we een onderscheid tussen rollen met een positieve connotatie, rollen met een negatieve connotatie, of neutrale rollen. Een fragment uit het codeboek illustreert dit :

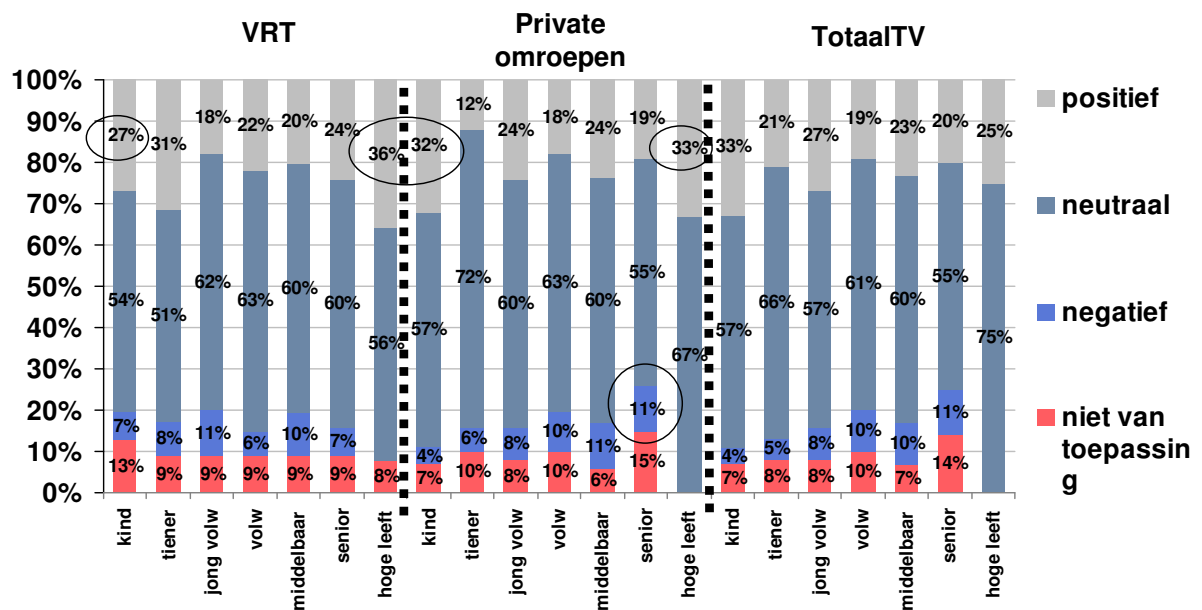
Aard van de rol

1. rol heeft positieve connotatie : kijker zal eerder sympathiseren met rol van personage (held, vriend van de held, sukkelaar, iemand die onrecht wordt aangedaan)
2. rol heeft negatieve connotatie : kijker zal zich eerder distantiëren van rol van personage (bad guys, vijand, onsympathiek...)
3. rol heeft neutrale connotatie voor kijker: Iemand die eerst slechts wordt voorgesteld en uiteindelijk onschuldig blijkt te zijn is neutraal.

Om een personage als 1 of 2 te coderen, moet de personage gedurende heel het programma/film positieve of negatieve gevoelens oproepen bij de kijker. Iemand die eenmalig iets goed of slecht doet, krijgt een neutrale connotatie.

Op de commerciële netten worden senioren meer dan andere leeftijdsgroepen in negatieve rollen getoond. Dat gebeurt niet bij VRT. Kinderen en mensen van hoge leeftijd zitten meer dan gemiddeld in positieve rollen bij alle netten (figuur 22).

Figuur 22 : verdeling naar aard van de rol binnen de leeftijdscategorieën in 2007

3.4 Zichtbaarheid van mensen met een functiebeperking

Voor het eerst hebben we in de Monitor Diversiteit enkele variabelen opgenomen die ons in staat stellen de zichtbaarheid van mensen met functiebeperkingen op het Vlaamse scherm te meten. Het gaat zowel om tijdelijke als permanente functiebeperkingen, maar we maken in de analyse natuurlijk een onderscheid tussen beide. We bekijken deze cijfers eerder als een nulmeting en kunnen hierbij niet vergelijken met vorige jaren.

De notie zichtbaarheid binnen dit onderzoek is uitermate belangrijk. Lang niet alle functiebeperkingen, of beperkingen in het dagelijks functioneren, zijn altijd zichtbaar. Met het coderen volgens visuele of auditieve informatie zullen we dus zeker nooit uitspraken kunnen doen over de *feitelijke aanwezigheid* van personen met een functiebeperking op het Vlaamse scherm. Het is dan ook gevaarlijk om te vergelijken met cijfers die werden verzameld via enquêtes die gebaseerd zijn op verklaard gedrag. Volgens de socio-economische enquête van 2001 verklaarde 15.4 % van de Vlaamse bevolking (ofwel 786.189 Vlamingen) een functiebeperking te hebben. Dit als referentiepunt gebruiken lijkt ons niet aangewezen, maar dient natuurlijk wel als cijfer in het achterhoofd gehouden te worden.

Wel proberen we functiebeperkingen in al hun dimensies op te nemen in het onderzoek, waarbij we oog hebben voor zowel lichamelijke, mentale als psychische beperkingen.

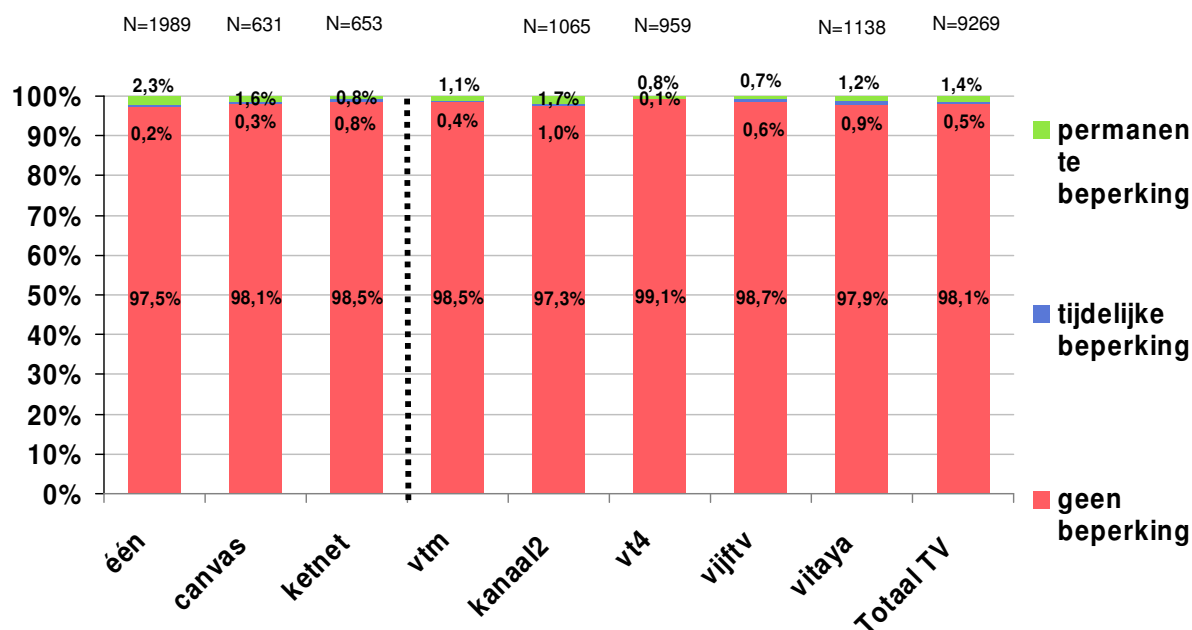
Om binnen dit onderzoek van een functiebeperking te spreken moeten aan een aantal voorwaarden voldaan zijn.

De beperking moet ten eerste voldoende ernstig en structureel zijn. Iemand met een bril is bijvoorbeeld niet beperkt. Als een hulpmiddel de beperking volledig opheft, dan is er geen sprake van een beperking. Wanneer de beperking er nog steeds is ondanks het hulpmiddel, dan is er een beperking aanwezig en wordt die gecodeerd.

In verband met het tijdelijke of permanente karakter zijn er ook duidelijke afspraken gemaakt met de codeurs. Als de actor nog kans heeft op genezing, dan is de beperking bijvoorbeeld wél tijdelijk. Om over het tijdelijke karakter te kunnen oordelen, moet je naar de toekomst kijken, niet naar het verleden. Vanaf het ontstaan van de beperking dus de vraag stellen: is dit voor de rest van het leven of niet?

1.4 % van alle actoren op de Vlaamse televisie heeft een permanente beperking, 0.5 % heeft een tijdelijke beperking. **In totaal heeft dus 1.9 % van alle actoren op de Vlaamse televisie een beperking (figuur 23).** Mensen met een permanente beperking komen op VRT meer aan bod dan bij de commerciële zenders, dit vooral door de hogere score van Eén en Canvas. Eén laat duidelijk de meeste mensen met een permanente beperking aan bod.

Figuur 23 : zichtbaarheid van mensen met een functiebeperking binnen het totale aanbod in 2007

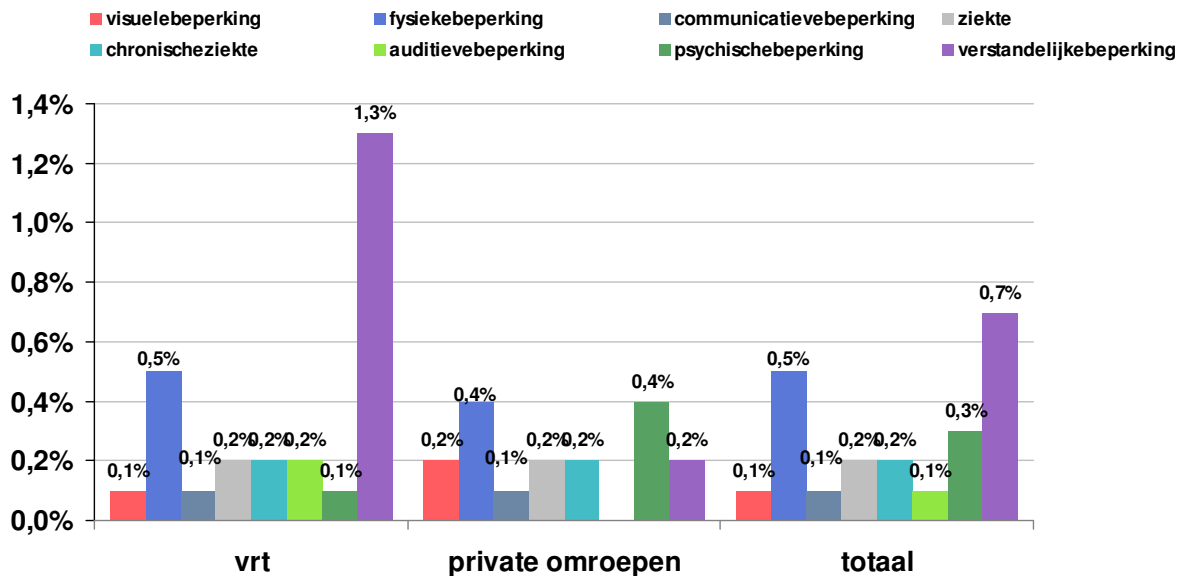

Bij VRT komen mensen met een beperking vooral aan bod in non-fictie, maar in totaal vinden we procentueel meer mensen met een beperking terug in fictieprogramma's op de Vlaamse televisie.

Non-fictie

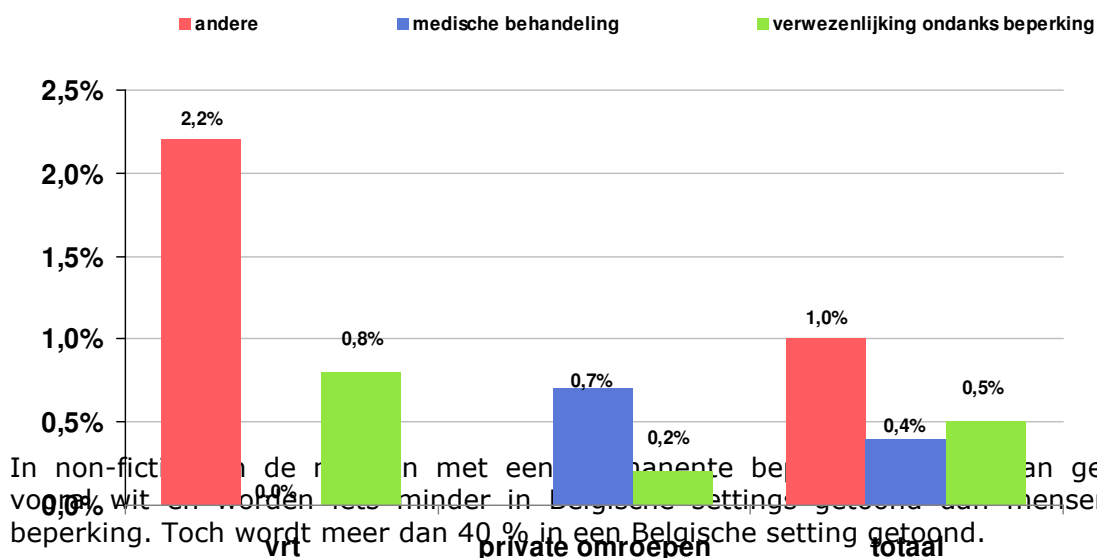
VRT toont in non-fictie vooral mensen met een **verstandelijke beperking** (1.3 % van alle personen in nonfictieprogramma's), **gevolgd door mensen met een fysieke beperking**. Mensen met een visuele beperking, communicatieve beperking of psychische beperking werden het minst gemeten op VRT (figuur 24).

Figuur 24 : verdeling personen met een functiebeperking in non-fictieprogramma's volgens soort van de beperking

Commerciële netten benadern volgens figuur 25 mensen met een beperking vooral vanuit hun beperking zelf, zij het vanuit de medische behandeling die ermee gepaard gaat of de verwezenlijkingen die de mensen doen ondanks hun handicap. Bij VRT vinden we die benadering ook terug, maar zien we dat het grootste deel van de mensen met een beperking ruimer worden gekaderd.

Figuur 25 : context waarbinnen de persoon met een functiebeperking aan bod kwam in 2007

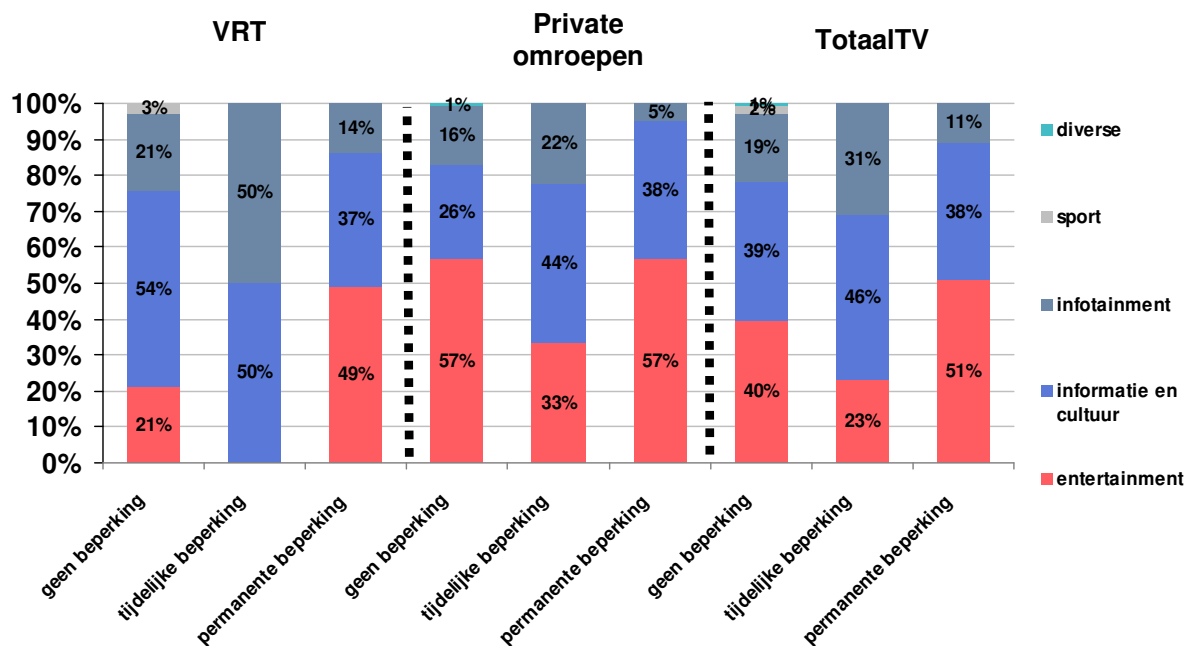
In non-fictie programma's worden mensen met een permanente beperking gemiddeld, voor 90% uit hun beperking zelf, minder in Belgische settings gevonden dan mensen zonder beperking. Toch wordt meer dan 40% in een Belgische setting getoond.

Mensen met een permanente beperking vinden we verder ongeveer 1 keer op 2 terug in entertainende programma's en het is niet zo dat ze alleen in een informatieve of "harde" context worden getoond (figuur 26). Ze zitten zelfs procentueel meer in entertainende programma's dan mensen zonder beperking. Maar het gaat natuurlijk maar over een klein aantal in absolute cijfers, zeker vergeleken met de mensen zonder beperking.

Meestal zitten ze wel in onderwerpen met een sociale insteek, ook in entertainende programma's. Dat is vooral bij VRT-zenders zo. Op de openbare omroep zijn ze ook vaker "onderwerp van portret" en minder vaak interviewsubject. Mensen met een beperking worden er dus vaker apart uitgelicht en "beschreven", zij het dus wel in een context die ruim genoeg is. Bij de commerciële zenders zien we ze meer als interviewsubjecten. 6% van de mensen met een beperking komen op VRT als discussiedeelnemer aan bod.

Mensen met een permanente beperking spreken bijna niet als woordvoerder van een groep, maar worden eerder individueel benaderd.

Figuur 26 : verdeling naar genre van non-fictieprogramma's bij personen met of zonder functiebeperking in 2007

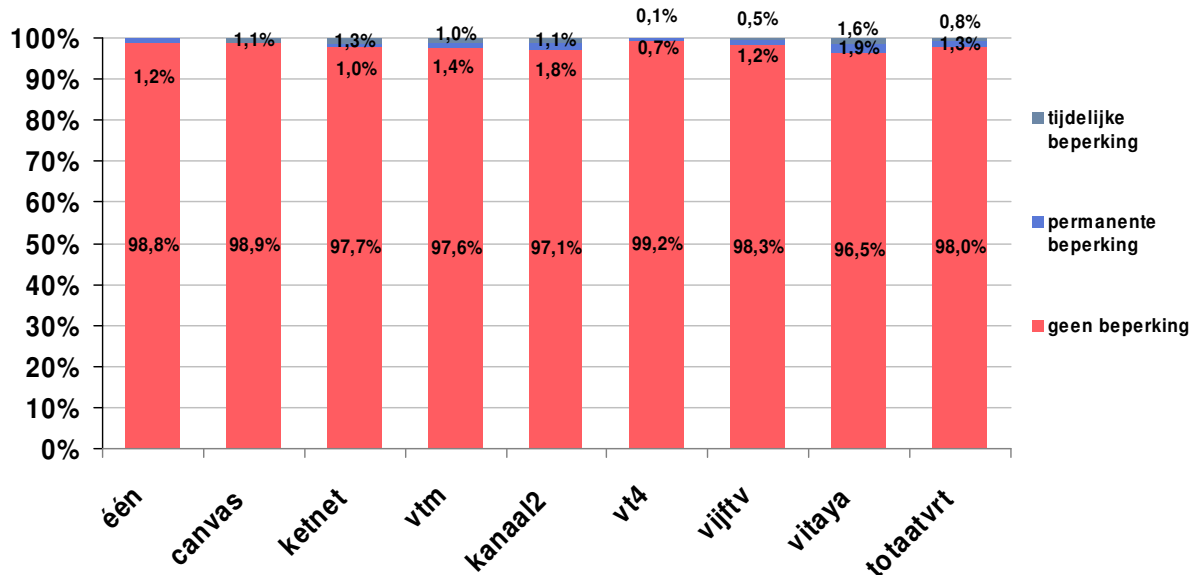
Fictie

Vitaya toont in fictie de meeste mensen met een beperking, i.e. zowel mensen met een tijdelijke als met een permanente beperking (figuur 27). Slechts 9.1 % van alle mensen met een permanente beperking (in totaal gaat het om 5 personen, 2 op één en 3 op VTM) worden in fictie in een Belgische setting getoond. Op VRT zien we relatief weinig mensen met een functiebeperking in fictie.

In fictie worden overwegend mensen met een langdurige ziekte of met fysieke beperkingen opgevoerd. Mensen met visuele, auditieve of communicatieve beperkingen worden ook in fictie het minst "communicerend" aan bod gelaten.

Op VRT zitten mensen met een permanente beperking uitsluitend in familiale fictiesettings, bij de commerciële netten is dat meer divers.

Figuur 27 : zichtbaarheid van mensen met een functiebeperking binnen fictieprogramma's in 2007

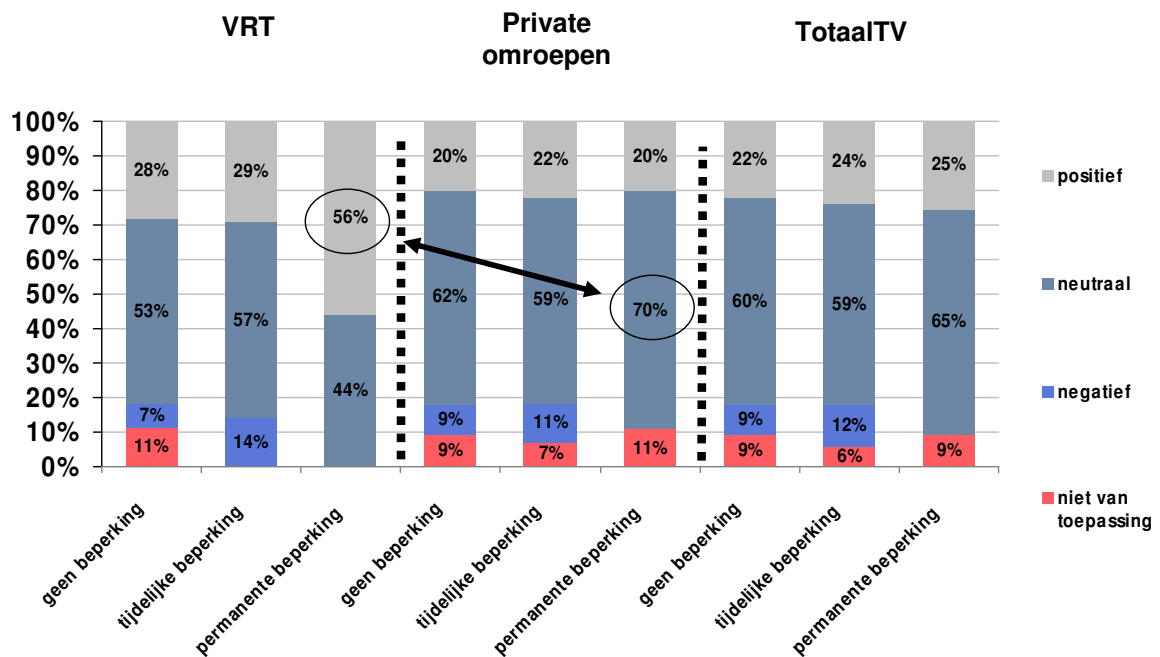
Bij VRT zitten mensen met een permanente beperking overwegend in positief getinte rollen, bij de commerciële netten zitten ze overwegend in neutrale rollen (figuur 28). Op VRT vinden we geen mensen met een permanente beperking terug in hoofdrollen. We baseren ons hier opnieuw op volgende vraag uit het codeboek :

Aard van de rol

4. rol heeft positieve connotatie : kijker zal eerder sympathiseren met rol van personage (held, vriend van de held, sukkelaar, iemand die onrecht wordt aangedaan)
5. rol heeft negatieve connotatie : kijker zal zich eerder distantiëren van rol van personage (bad guys, vijand, onsympathiek...)
6. rol heeft neutrale connotatie voor kijker: Iemand die eerst slechts wordt voorgesteld en uiteindelijk onschuldig blijkt te zijn is neutraal.

Om een personage als 1 of 2 te coderen, moet de personage gedurende heel het programma/film positieve of negatieve gevoelens oproepen bij de kijker. Iemand die eenmalig iets goed of slecht doet, krijgt een neutrale connotatie.

Figuur 28 : aard van de rol binnen fictieprogramma's bij personen met of zonder functiebeperking

4. Conclusie

Dit zijn voor VRT de belangrijkste vaststellingen uit het onderzoek:

- **Etnisch-culturele diversiteit**

- Het percentage gekleurde (niet-blanke) "communicerende personen" in non-fictieprogramma's op de Vlaamse televisie bleef stabiel (10,9%).
- Eén scoort op etnische diversiteit beter dan in de meting van 2004. Het is in 2007 het meest gekleurde televisienet van Vlaanderen. Zo zijn meer dan 17 % van alle gecodeerde individuen in non-fictie gekleurde personen. In 2004 was dat maar 11%. Canvas en Ketnet zijn minder "gekleurd" dan Eén. Daar zien we zelfs een afname tov 2004.
- Veel Vlaamse allochtonen hebben roots in het Middellandse zeegebied, met name Turkije of Marokko. De VRT-netten tonen hen nu vaker dan in 2004 in alledaagse en familiale situaties. Ze maken deel uit van de "ruggegraat" van de samenleving. Vooral fictie-programma's als Emma, Thuis, Kinderen van Dewindt, enz. doorbreken op deze manier de stereotiepen. Op de commerciële zenders komen gekleurde acteurs (vooral Afro-Amerikanen) nog altijd eerder voor in de misdaad- en komediegenres.
- Veel "kleur" komt uit programma's over internationale onderwerpen of uit buitenlandse producties. Op de VRT verschijnen echter veel meer gekleurde personen die Nederlands spreken en/of in een binnenlandse omgeving worden getoond dan op de private zenders. Dat komt omdat VRT (en ook VTM), los van etnische diversiteit, via taal en geografische plaats van de actor, sterk verankerd is in de eigen Vlaamse samenleving. Dit heeft zijn invloed op de context waarbinnen gekleurde personen worden getoond.
- Gekleurde personen zijn ook op VRT nog steeds ondervertegenwoordigd in entertainment en amusement. Ook komen ze nog steeds vaker voor dan witte personen in items rond criminaliteit. We zien nog steeds weinig gekleurde personen in echt actieve programmafuncties als spelkandidaat of discussiedeelnemer.

- **Mensen met een functiebeperking, vrouwen en ouderen**

- Eén toont van alle zenders het meeste mensen met een permanente functiebeperking. Deze groep komt binnen het totale Vlaamse televisieaanbod echter relatief weinig aan bod. Personen met **visuele, auditieve of communicatieve beperking** komen zeer weinig aan bod. Vooral mensen met een fysieke of verstandelijke beperking of mensen met een langdurige ziekte halen nu en dan het scherm.
- Er is een uitgesproken mannelijk overwicht op de Vlaamse zenders: 60 % van de personen die "sprekend" aan bod komen zijn mannen. Bij Eén, VTM, VT4 en Canvas liggen de verhoudingen tussen mannen en vrouwen nog verder uit elkaar. Vooral in nonfictie is er een onevenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen. Vrouwen zien we vooral in zachte onderwerpen, hoewel VRT ook veel vrouwen in informatie en cultuur aan bod laat. Opvallend is wel dat er bij de jongeren een veel groter evenwicht tussen mannen en vrouwen bestaat.
- Ouderen komen op het Vlaamse scherm relatief weinig voor: slechts 3 % van de "sprekende" actoren zijn ouderen. Net zoals gekleurde personen vinden we weinig ouderen in entertainment en amusement. In fictie zien we nog minder senioren dan in nonfictie en dat geldt voor bijna alle netten.

Nog meer dan voor andere kansengroepen, geldt dat de kwaliteit van de programma-items waarin ouderen en mensen met een functiebeperking aan het woord komen, belangrijker is dan het aantal keren dat ze dit doen.

Voor de VRT is dit onderzoek een instrument om programmamakers te ondersteunen bij het ontwikkelen van een programma-aanbod waarin culturele diversiteit voldoende aan bod komt. De Cel Diversiteit van de VRT speelt daarbij een belangrijke stimulerende en adviserende rol.

5. Bijlagen

Bijlage 1

Begeleidende nota oplevering databestand monitor diversiteit

Knut De Swert – Volkan Uce (Universiteit Antwerpen)

Deel I en II: De digitale registratie en bewerking van de uitzendingen

De registratie en bewerkingen zijn overeenkomstig het contract in onderaanneming gebeurd door de firma NTE. Het arbeidsintensieve verknippen was daarbij de grootste kost. Deze twee onderdelen zijn volledig naar wens verlopen. De firma NTE leverde twee reeksen DVD's (die we aan de VRT zullen overmaken indien gewenst): per dag één DVD met de volledige 16h-24h programmaring in 1 videobestand en één DVD met de programma's verknipt en ontdaan van reclame. Deze DVD's waren de basis om het materiaal voor de codeurs mee samen te stellen. Geen enkele uitzending is door technische storingen geheel of gedeeltelijk verloren gegaan. Enkele keren lieten de digitale media het afweten (slechte of gekraste DVD's), maar er waren steeds voldoende back-up mogelijkheden.

De opnames verliepen volgens hetvolgende opnameschema, dat at random en buiten het medeweten van de opdrachtgever gestart werd op ketnet/canvas op 8 januari 2007.

Maandag	8/01/2007	Ketnet/Canvas	Donderdag	1/02/2007	één
Dinsdag	9/01/2007	VTM	Vrijdag	2/02/2007	Ketnet/Canvas
Woensdag	10/01/2007	VT4	Zaterdag	3/02/2007	VTM
Donderdag	11/01/2007	Kanaaltwee	Zondag	4/02/2007	VT4
Vrijdag	12/01/2007	Vitaya	Maandag	5/02/2007	Vitaya
Zaterdag	13/01/2007	VijfTV	Dinsdag	6/02/2007	VijfTV
Zondag	14/01/2007	één	Woensdag	7/02/2007	één
Maandag	15/01/2007	VTM	Donderdag	8/02/2007	Ketnet/Canvas
Dinsdag	16/01/2007	VT4	Vrijdag	9/02/2007	VTM
Woensdag	17/01/2007	Kanaaltwee	Zaterdag	10/02/2007	VT4
Donderdag	18/01/2007	Vitaya	Zondag	11/02/2007	Kanaaltwee
Vrijdag	19/01/2007	VijfTV	Maandag	12/02/2007	VijfTV
Zaterdag	20/01/2007	één	Dinsdag	13/02/2007	één
Zondag	21/01/2007	Ketnet/Canvas	Woensdag	14/02/2007	Ketnet/Canvas
Maandag	22/01/2007	VT4	Donderdag	15/02/2007	VTM
Dinsdag	23/01/2007	Kanaaltwee	Vrijdag	16/02/2007	VT4
Woensdag	24/01/2007	Vitaya	Zaterdag	17/02/2007	Kanaaltwee
Donderdag	25/01/2007	VijfTV	Zondag	18/02/2007	Vitaya
Vrijdag	26/01/2007	één	Maandag	19/02/2007	één
Zaterdag	27/01/2007	Ketnet/Canvas	Dinsdag	20/02/2007	Ketnet/Canvas
Zondag	28/01/2007	VTM	Woensdag	21/02/2007	VTM
Maandag	29/01/2007	Kanaaltwee	Donderdag	22/02/2007	VT4
Dinsdag	30/01/2007	Vitaya	Vrijdag	23/02/2007	Kanaaltwee
Woensdag	31/01/2007	VijfTV	Zaterdag	24/02/2007	Vitaya
			Zondag	25/02/2007	VijfTV

De opnames leverden, na inachtneming van de regels uit de offerte, de onderstaande programma's op. De programma's staan geordend op programmanummer, die ook in het SPSS-bestand voorkomt, waardoor ze dus ook automatisch per zender en per uitzendingsdag gerangschikt zijn (1=één, 2=Ketnet, 3=canvas, 4=VTM, 5=kanaal2, 6=VT4, 7=Vitaya en 8=VijfTV).

	één		Kanaal 2
10701021002	Vrolijk Vlaanderen	50711015001	Time 2 play
10701021003	Muziek Clips	50711015011	Full House
10701021006	Het Journaal	50711015012	That '70s show
10701021007	De rode loper	50711015013	Charmed
10701021009	Het Journaal	50711015014	Home and Away
10701021011	Het weer	50711015015	Everwood
10701021017	Het Journaal laat	50711015016	America's Funniest Home Videos
10701021022	Buren	50711015017	Without a Trace
10701021024	Man bijt hond	50711015018	Aftershock: Earthquake in New York
10701021033	Zonnekinderen in Schotland	50711025002	Wonderfalls
10701021034	Blokken	50711025003	Xena: The Warrior Princess
10701021035	Thuis	50711025004	Stargate SG-1
10701021036	Het leven zoals het is: Baksteen in de maag	50711025005	Gilmore Girls
10701021037	Koppen	50711025006	My name is Earl
10701021038	Emma	50711025007	Tragger Hippy
10701021039	De slimste mens	50711025008	24
10701021040	Are you being served?	50711025009	The Sex Inspectors
10707021002	Vrolijk Vlaanderen	50717015011	Full House
10707021003	Muziek Clips	50717015012	That '70s show
10707021006	Het Journaal	50717015013	Charmed
10707021007	De rode loper	50717015014	Home and Away
10707021009	Het Journaal	50717015015	Everwood
10707021011	Het weer	50717015020	En dan nu,,, reclame
10707021017	Het Journaal laat	50717015021	Cold Case
10707021018	Het weer	50717015022	Independence Day
10707021022	Buren	50717025011	Full House
10707021024	Man bijt hond	50717025025	Smallville
10707021025	Joker en Lotto	50717025026	Angel
10707021033	Zonnekinderen in Schotland	50717025027	Duty Dating
10707021034	Blokken	50717025028	Beauty & de Nerd
10707021035	Thuis	50717025029	Jurassic Park
10707021038	Emma	50723015001	Time 2 play
10707021040	Are you being Served?	50723015011	Full House
10707021041	De rode loper herhaling	50723015012	That '70s show
10707021043	Kinderen van Dewindt	50723015013	Charmed
10707021044	De laatste show	50723015014	Home and Away
10713021002	Vrolijk Vlaanderen	50723015015	Everwood
10713021003	Muziek Clips	50723015016	America's funniest home videos

10713021006	Het Journaal	50723015017	Without a Trace
10713021007	De rode loper	50723015031	Oxygen
10713021009	Het Journaal	50723015032	Ripley's Believe It or Not
10713021011	Het Weer	50723015033	Cops
10713021017	Het Journaal laat	50723025011	Full House
10713021018	Het Weer	50723025012	That '70s show
10713021022	Buren	50723025014	Home and Away
10713021024	Man bijt hond	50723025015	Everwood
10713021034	Blokken	50723025016	America's funniest home videos
10713021035	Thuis	50723025036	One tree hill
10713021037	Koppen	50723025037	Oekanda
10713021038	Emma	50723025038	The Medallion
10713021044	De laatste show	50723025039	The Bone Snatcher
10713021049	De drie wijzen	50729015001	Time 2 play
10713021050	Friends for Dinner	50729015011	Full House
10713021051	Uit het leven gegrepen: Kaat & Co	50729015012	That '70s show
10713021052	Sporza: Tennis	50729015013	Charmed
10714011003	Muziek Clips	50729015014	Home and Away
10714011004	Vrolijk Vlaanderen	50729015015	Everwood
10714011005	Vlaanderen Vakantieland	50729015016	America's funniest home videos
10714011006	Het Journaal	50729015021	Cold Case
10714011007	De rode loper	50729015034	The Pledge
10714011008	W@ = D@ in China	50729015035	The Practice
10714011009	Het Journaal		VT4
10714011010	Sportweekend	60704026014	The Apprentice
10714011012	De bovenste plank	60704026015	Joan of Arcadia
10714011013	Siberie	60704026016	18 Wheels of Justice
10714011014	Witse	60704026017	Lois & Clark: The new adventures of Superman
10714011015	In de gloria	60704026018	L,A, Dragnet
10714011016	The Best of Tura in Symfonie	60704026019	Navy NCIS
10714011017	Het Journaal laat	60704026020	In the Name of the Father
10719021002	Vrolijk Vlaanderen	60704026032	CSI: Miami
10719021003	Muziek Clips	60710016001	Webcameraden
10719021006	Het Journaal	60710016004	Spin City
10719021007	De rode loper	60710016005	Flodder
10719021007	De rode loper	60710016006	8 Simple Rules for Dating My Teenage Daughter
10719021009	Het Journaal	60710016007	My Wife and Kids
10719021011	Het Weer	60710016009	Friends
10719021017	Het Journaal laat	60710016010	De bevalling: Special
10719021022	Buren	60710016011	CSI: Miami
10719021024	Man bijt hond	60710016012	Ali G, Indahouse
10719021030	Studio 1	60710026003	Baby Bob
10719021034	Blokken	60710026021	Filip Meirhaege: De Comeback
10719021035	Thuis	60710026022	Worst Case Scenario
10719021038	Emma	60710026023	The A-Team

10719021044	De laatste show	60710026024	Twins
10719021050	Friends for Dinner	60710026025	According to Jim
10719021053	Beste vrienden	60710026026	De Brekers
10720011005	Vlaanderen Vakantieland	60710026027	Mystic River
10720011006	Het Journaal	60716016001	Webcameraden
10720011009	Het Journaal	60716016004	Spin City
10720011011	Het Weer	60716016005	Flodder
10720011017	Het Journaal laat	60716016006	8 Simple Rules for Dating My Teenage Daughter
10720011020	Doctor Who	60716016007	My Wife and Kids
10720011021	The Brittas Empire	60716016009	Friends
10720011022	Buren	60716016026	CSI
10720011023	Kijk uit!	60716016031	Extreme Makeover: Home edition
10720011024	Man bijt hond	60716016032	De Brekers
10720011025	Joker en Lottotrekking	60716016033	Street Time
10720011026	Dieren in nesten	60716026001	Webcameraden
10720011027	F,C, de Kampioenen	60716026004	Spin City
10720011028	1 jaar gratis	60716026005	Flodder
10720011029	Het ABC van de VRT	60716026006	8 Simple Rules for Dating My Teenage Daughter
10720011030	Studio 1	60716026007	My Wife and Kids
10726011002	Vrolijk Vlaanderen	60716026009	Friends
10726011006	Het Journaal	60716026034	The Fast and the Furious
10726011007	De rode loper	60716026035	The Hot Spot
10726011009	Het Journaal	60722016001	Webcameraden
10726011011	Het weer	60722016004	Spin City
10726011017	Het Journaal laat	60722016005	Flodder
10726011022	Buren	60722016006	8 Simple Rules for Dating My Teenage Daughter
10726011024	Man bijt hond	60722016007	My Wife and Kids
10726011030	Studio 1	60722016009	Friends
10726011033	Zonnekinderen in Schotland	60722016036	Mission Impossible
10726011034	Blokken	60722016037	The Naked Gun
10726011035	Thuis	60722026001	Webcam TV
10726011045	Witte Raven gaat vreemd - UK	60722026004	Spin City
10726011046	Zo is er maar één	60722026005	Flodder
10726011047	Vuurzee	60722026006	8 Simple Rules for Dating My Teenage Daughter
10726011048	The Bill	60722026007	My Wife and Kids
		60722026008	The Simpsons
	Ketnet	60722026009	Friends
20702022005	Samson & Gert	60722026032	CSI
20702022011	Sprookjes!	60722026041	Voetbal: Uefa Cup
20702022014	Go IV		
20702022016	Karrewiet		
20702022017	Spring		Vitaya
20702022023	Shoot	70705027001	Moordonderzoekers
20702022025	Uit het leven gegrepen: 16+	70705027003	Snowy river: The McGregor Saga
20702022026	Planeet Sketch	70705027004	De snelle hap

20702022027	Instant Star	70705027005	Huisje niet tevree
20708012003	Ketnetwraps	70705027006	Martha
20708012004	De Sprookjesboom	70705027007	Coronation Street
20708012005	Samson & Gert	70705027008	All Saints
20708012006	K-Man	70705027010	Fighting Fat
20708012011	Sprookjes!	70705027011	Raise my kids
20708012013	Ketnetmep	70705027012	Alles of niets: één jaar later
20708012014	Go IV	70705027013	Kids vs kilo's
20708012015	De dunne van Peter	70705027014	Vlaanderen Culinair
20708012016	Karrewiet	70712017003	Snowy River: The McGregor Saga
20708012017	Spring	70712017006	Martha
20708012018	En daarmee Basta!	70712017007	Coronation
20708012019	Melvin	70712017008	All Saints
20708012021	Survival	70712017016	Medisch Dossier
20708012022	Degrassi: The next Generation	70712017017	Lekker van bij ons
20708012023	Shoot!	70712017018	Wild Card
20708012024	Girls in Love	70712017019	Een plek onder de zon
20708022014	Go IV	70712017020	Grote kuis!
20708022016	Karrewiet	70712017021	Perfect Day
20708022017	Spring	70718017001	Moordonderzoekers
20708022018	En daarmee basta!	70718017003	Snowy River: The McGregor Saga
20708022022	Degrassi: The Next Generation	70718017004	Culinair magazine
20708022027	Instant Star	70718017006	Martha
20708022028	Smos	70718017007	Coronation street
20714022014	Go IV	70718017008	All Saints
20714022016	Karrewiet	70718017022	Spy: Into the unknow
20714022017	Spring	70718017023	Vreemdgaan met boeken
20714022017	Spring	70718017024	Smaakmakers
20714022018	En daarmee basta!	70718017025	My Restaurant rules
20714022022	Degrassi: The Next Generation	70718017026	Hond is baas
20714022031	Mega Mindy	70718017027	Spoorloos verdwenen
20714022033	The sleepover club	70718017028	Beroemd of berucht
20720022005	Samson & Gert	70718027006	Martha
20720022014	Go IV	70718027011	Raise my kids
20720022016	Karrewiet	70718027016	Medisch dossier: The girl who never ate
20720022017	Spring	70718027017	Lekker van bij ons
20720022018	En daarmee basta!	70718027018	Wild Card
20720022022	Degrassi: The Next Generation	70718027020	Grote kuis
20720022028	Smos	70718027031	Hondenjobs
20720022033	The sleepover Club	70718027032	Camping Life
20721012034	Peperbollen	70718027033	Chef in Frankrijk
20721012035	Kulderzipken	70718027034	Losing it
20727012005	Samson & Gert	70718027035	Koken met Guy
20727012011	Sprookjes	70724017003	Snowy River: The McGregor Saga
20727012014	Go IV	70724017005	Huisje niet tevree
20727012016	De week van Karrewiet	70724017006	Martha

20727012017	Spring	70724017007	Coronation Street
20727012017	Spring	70724017008	All Saints
20727012023	Shoot	70724017014	Vlaanderen Culinair
20727012029	Lazytown	70724017019	Een plek onder de zon
20727012037	W@ = D@ in China	70724017037	Een trouw cadeau
20727012038	Serious Arctic	70724017038	Fashion Trix
		70724017039	So Chic
	Canvas	70724017040	Misse@s in mode
30702023001	TerZake	70724017041	In goede en kwade dagen
30702023007	Morgen beter	70724027001	Moordonderzoekers
30702023008	De bende van Wim	70724027004	Culinair magazine
30702023009	Comedy Casino	70724027006	Martha
30702023010	Desperate Houswives	70724027015	Trinny and Susannah Undress
30708013001	TerZake	70724027017	Lekker van bij ons
30708013002	Het Weer	70724027022	Spy: Into the unknown
30708013003	Het Nazikindergeheim - Lebensborn	70724027026	Honds is baas
30708013004	De Rechters	70724027031	Hondenjobs
30708013005	Life Begins	70724027043	Doe-het-zelf met Roger
30708013006	The Fast Show	70724027044	Bouw- en woonadvies
30708013007	Morgen Beter	70724027045	The life laundry
30708023001	TerZake	70724027046	Oma's keukengeheimen
30708023007	Morgen beter	70724027051	Wicked
30708023012	Rare streken: Olifanten - Spionnen in de kudde	70724027052	Rebus
30708023013	Trial and Retribution VII: Suspicion	70730017003	Snowy River: The McGregor Saga
30714023001	TerZake	70730017006	Martha
30714023007	Morgen beter	70730017007	Coronation street
30714023015	The Remains of the Day	70730017008	All Saints
30714023052	Sporza: Tennis	70730017024	Smaakmakers
30720023001	TerZake	70730017025	My Restaurant Rules
30720023016	Jehovah of een operatie?	70730017032	Camping Life
30720023017	Black Out	70730017035	Koken met Guy
30720023018	Poirot	70730017043	Doe-het-zelf met Roger
30720023019	Smack the Pony	70730017044	Bouw- en woonadvies
30720023020	Meesterwerken	70730017045	The life laundry
30721013021	Sporza	70730017046	Oma's keukengeheimen
30721013022	Panorama	70730017047	Dit is mijn huis
30721013023	Supervolcano	70730017048	Van Marina tot Mathilde
30721013024	Over leven	70730017049	The Clinic
30721013025	Mijn moeder		
30721013026	Braambos		Vijftv
30727013027	TerZake zaterdag	80706028001	Bespel
30727013028	Sporza: Golden High Jump Gala	80706028003	De dingen des levens
30727013029	The Inspector Lynley Mysteries	80706028009	In een nieuw kleedje
		80706028010	Oprah
	VTM	80706028011	Mooi en meedogenloos
40703024005	Het Nieuws	80706028012	Te nemen of te laten

40703024007	Splash!	80706028013	Sex and the city
40703024008	Het Nieuws	80706028019	Als een krot in Frankrijk
40703024009	Het Weer	80706028020	Nieuw interieur
40703024010	Sketch Up	80706028021	Her Minor Thing
40703024011	Familie	80706028022	What Not to Wear
40703024016	Het Nieuws	80712028003	De dingen des levens
40703024017	The lone Ranger	80712028010	Oprah
40703024018	I'm with her	80712028011	Mooi en meedogenloos
40703024019	The King of Queens	80712028012	Te nemen of te laten
40703024020	Oliver's Twist	80712028013	Sex and the city
40703024021	SOS Piet	80712028014	Survival of the Richest
40703024023	The day after tomorrow	80712028015	10 jaar jonger
40709014002	De Erfenis	80712028016	Secret Lives
40709014003	Vinger aan de poot	80713018001	Bespel
40709014004	De perfecte keuken	80713018002	Renovate my Wardrobe
40709014005	Het Nieuws en het Weer	80713018003	De dingen des levens
40709014006	De kotmadam	80713018004	Mama staakt!
40709014007	Splash!	80713018005	Nanny 911
40709014008	Het Nieuws	80713018006	Beethoven's 5th
40709014010	Sketch Up	80713018008	Prime Suspect 3
40709014011	Familie	80713018009	In een nieuw kleedje: Stijltips van de sterren
40709014012	Hou van ons	80719018001	Bespel
40709014013	Wittekerke	80719018003	De dingetjes des levens
40709014014	ER	80719018009	In een nieuw kleedje
40709014015	Koen in Dakar	80719018010	Oprah
40709024003	Vinger aan de poot	80719018011	Mooi en meedogenloos
40709024004	De perfecte keuken	80719018013	Sex and the city
40709024005	Het Nieuws	80719018026	Make me a supermodel
40709024006	De Kotmadam	80719018027	Cradle of Lies
40709024007	Splash!	80719018028	Mermaids
40709024008	Het Nieuws	80725018001	Bespel
40709024009	Het Weer	80725018003	De dingen des levens
40709024010	Sketch Up	80725018010	Oprah
40709024011	Familie	80725018011	Mooi en meedogenloos
40709024016	Nieuws	80725018012	Te nemen of te laten
40709024026	Ally McBeal	80725018013	Sex and the city
40709024027	Wendy & Verwanten	80725018029	House Doctor - Designs for a living
40709024028	Sterren op de dansvloer	80725018030	Maak me gezond
40715014002	De Erfenis	80725018031	Weg met rimpels
40715014003	Vinger aan de poot	80725018032	David
40715014004	De perfecte keuken	80725018033	In and out
40715014005	Het Nieuws en het Weer	80725028003	De dingen des levens
40715014006	De kotmadam	80725028040	Knock First
40715014007	Splash!	80725028041	Strong Medicine
40715014008	Het Nieuws	80725028042	Gilmore Girls

40715014010	Sketch Up	80725028043	Leefwereld
40715014011	Familie	80725028044	Honey, I ruined the house
40715014015	Koen in Dakar	80725028045	10 jaar jonger UK
40715014016	Het Nieuws	80725028046	A colder kind of death
40715014043	Het verstand van Vlaanderen	80725028047	Criminal minds
40715014044	Gooische vrouwen	80725028048	Once and Again
40715014045	McLeods Daughters	80731018003	De dingies des levens
40715024003	Vinger aan de poot	80731018010	Oprah
40715024004	De perfecte keuken	80731018011	Mooi en medogenloos
40715024005	Het Nieuws	80731018012	Te nemen of te laten
40715024006	De Kotmadam	80731018013	Sex and the city
40715024007	Splash!	80731018018	Dr, Phil
40715024008	Het Nieuws	80731018034	Opperuimd staat netjes
40715024009	Het Weer	80731018035	Van rommelzolder tot droomhuis
40715024010	Sketch Up	80731018036	Angelique and Bé
40715024011	Familie	80731018037	The woodsman
40715024026	Ally McBeal	80731018038	Rotverwende dochters
40715024030	Allez Allez Zimbabwe		
40715024031	Wittekerke		
40715024032	Sky Cops		
40721024004	De perfecte keuken		
40721024005	Het Nieuws		
40721024006	De Kotmadam		
40721024007	Splash!		
40721024008	Het Nieuws		
40721024009	Het Weer		
40721024009	Het Weer		
40721024010	Sketch Up		
40721024011	Familie		
40721024016	Het Nieuws		
40721024020	Oliver's Twist		
40721024046	Schatjes!		
40721024047	Grappa		
40721024048	Gaston 80		
40721024049	Telefacts		
40721024050	House, M,D,		
40728014005	Het Nieuws		
40728014008	Het Nieuws		
40728014009	Het weer		
40728014010	Sketch Up		
40728014016	Het Nieuws		
40728014018	I'm with her		
40728014033	The Mambo Kings		
40728014034	Everybody loves raymond		
40728014035	Huis en thuis		
40728014036	Royalty		

40728014037 101 vragen aan VTM
40728014038 De Pfaffs
40728014039 Hallo België
40728014040 Deliver them from Evil

Deel III: Het coderen zelf

Opleiding

Zowel voor de codeurs die reeds actief waren binnen het ENA, als voor diegenen die specifiek voor deze opdracht werden aangeworven, is er een opleiding van 20 uur gegeven. In de opleiding kwamen uiteraard de meer technische aspecten aan bod van het werken met MS ACCESS voor het invoeren en het werken met digitale beeldbestanden. Specifiek voor deze opdracht, was er echter ook een inhoudelijke bijscholing voorzien om diversiteit zichtbaarder te maken, en de gevoeligheid van de codeurs voor dit thema aan te scherpen. Daarbij is in de opleiding zowel aandacht besteed aan genderdiversiteit, als aan etnisch-culturele diversiteit. De codeurs hebben op 14 februari een vormingsnamiddag gevolgd waarbij drie wetenschappers (Marc Hooghe, Joyce Koeman en Ching Lin Pang) verschillende aspecten van diversiteit hebben belicht. Specifiek voor dit onderwerp, werd ook bijkomende aandacht besteed aan het thema 'handicap'. In dit kader heeft Jan Verbelen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap op 21 februari een lezing gegeven omtrent de definitie en de zichtbaarheid van personen met een handicap. In het kader van deze lezing, werden de variabelen over handicap/beperkingen aangepast tot dichotome variabelen (ja/nee):

Visuele beperking

Fysieke beperking

Communicatieve beperking

ziekte

chronische ziekte

auditieve beperking

psychische beperking

verstandelijke beperking

beperking: geen beperking, tijdelijke beperking of permanente beperking

tijdhandi: tijdelijk of permanent

De algemene ervaring met de opleiding is dat deze zeer nuttig was en de kwaliteit van de coderingen verbeterd heeft. Omdat ook nog codeurs afgehaakt hebben na het volgen van de betaalde opleiding, werd het tweede doel van de opleiding, het selecteren van gemotiveerde codeurs, niet volledig bereikt. Het nut van de opleiding bleek dus vooral inhoudelijk te zijn, en niet praktisch.

Methode van coderen

Bij de keuze van een coderingswijze hebben we ons door drie criteria laten leiden: betrouwbaarheid, haalbaarheid en repliceerbaarheid.

De betrouwbaarheid diende uiteraard zo hoog mogelijk te zijn, en de opleiding van de codeurs was hierbij een heel bijzonder aandachtspunt. We menen hiervoor de noodzakelijke inspanningen te hebben gedaan (zie verder voor resultaten).

Haalbaarheid heeft uiteraard vooral te maken met het voorhanden zijnde budget, en met de beperkte opleveringstermijn voor deze opdracht. Omdat de VRT-studiedienst reeds op korte termijn wil kunnen beschikken over de resultaten van dit onderzoek, opteerden we er voor om met een relatief groot aantal codeurs te werken, zodat de opdracht in het bestek van enkele maanden kon worden afgewerkt.

Voor wat betreft de repliceerbaarheid is de opdracht dubbel: enerzijds trachtten we zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de werkwijze die in 2004 werd gevolgd zodat de resultaten van de Monitor voor 2007 vergelijkbaar zouden zijn met die van de monitor voor 2004. Anderzijds wilden we ook een gedegen en wetenschappelijk verantwoorde methode aanwenden, zodat deze werkwijze kon worden gerepliceerd bij volgende uitgaven van de Monitor in de toekomst.

Er werd uiteindelijk gekozen voor een systeem van dubbelcodering, waarbij de volledige populatie door twee verschillende codeurs werd gecodeerd. De resultaten werden daarna paarsgewijs vergeleken, en de inhoudelijke afwijkingen (op key-variables) werden voorgelegd aan een commissie, die deze gevallen beoordeelde. Soms waren dit individuele gevallen, en dus ook individuele filmpjes, soms werden gevallen gegroepeerd en sprak de commissie een richtlijn uit voor bepaalde, meermaals voorkomende uitzonderlijke gevallen.

De codering zelf

Er werden zoals al eerder aangegeven zoveel mogelijk keuzes op voorhand gemaakt voor de codeur (programma's en items zijn geknipt en hebben al een naam). Er werd een MS Access bestand gemaakt waarmee de codeurs snel en efficiënt de nodige gegevens konden invoeren, en waarbij vooral mogelijke vergissingen voortijdig automatisch gedetecteerd werden zodat de codeur die meteen kon corrigeren. Ook kon bepaalde informatie die telkens terugkomt (bijvoorbeeld programma-informatie) automatisch worden aangevuld.

Bij het coderen is de precieze opdracht van de VRT volledig en gedetailleerd gevolgd geworden. Wel hebben we in navolging van de internationale literatuur in dit verband ook enige aandacht besteed aan het 'frame' of de rol waarin diversiteit tot uiting wordt gebracht. Uit dit internationale onderzoek blijkt inderdaad dat vrouwen en leden van etnische of culturele minderheidsgroepen niet alleen systematisch minder aan bod komen in de massamedia, maar bovendien ook slechts in een beperkt aantal frames aan bod komen¹. De internationale ervaring leert dat dit soort frames gehanteerd kan worden in

¹. Zie bijvoorbeeld R. Entman (1992). Blacks in the News. Television, Modern Racism and Cultural Change. *Journalism Quarterly*, 69(2), 341-361; P. Poindexter, L. Smith & D. Heider (2003). Race and Ethnicity in Local

dergelijk onderzoek, en allicht betere resultaten oplevert dan de variabele 'rolaard' ("positief/negatief/neutral"), die toch onvermijdelijk leidt tot een zekere subjectieve evaluatie. Zes frames werden onderscheiden en dichotoom gecodeerd op hun aanwezigheid 1) bij het eerste voorkomen van de actor en 2) in de algemene indruk over de actor. De zes frames zijn: Backbone, trouble, erotiek, geweld, criminaliteit en fun (zie bijlage voor uittreksel codeboek hierover door Marc Hooghe).

Om het coderen en matchen en corrigeren achteraf te vergemakkelijken, werd de naam en functie van de actoren, voor zover bekend, mee gecodeerd, doch niet gecleaned of weerhouden in het definitieve bestand.

Verder werd een variabele 'locatie' toegevoegd, waardoor duidelijk is waar de actor zich (hoofdzakelijk) bevindt. De Irakees in Bagdad is evengoed kleur dan de Irakees in Brussel, maar het betekent iets geheel anders. Locatie is steeds het land waarin de persoon het meest vertoeft in het programma, eventueel werelddeel indien niet geweten welk land het is.

Tenslotte is er een variabele homoseksualiteit toegevoegd. Deze variabele peilde naar actoren waarvan manifest duidelijk werd gemaakt dat dit een holebi betrof. Dat kan door eigen woorden, woorden van anderen, context of gedrag duidelijk worden.

Evaluatie proces codering

De leerrijke opleiding en de wetenschappelijk verantwoorde codeermethode was effectief in die zin dat de kwaliteit van de coderingen hoog was. Hierbij willen we wel benadrukken dat door de nadruk op kwaliteit minder het aantal coderingen per codeur vrij laag was. We stellen vast dat de nadruk op kwaliteit en de toevoegingen aan het codeerschema (framing) de kwantiteit negatief beïnvloed heeft. Ook bleken enkele codeurs om persoonlijke redenen voortijdig te moeten afhaken. Hierdoor kwamen we in tijdsnood. Bij een volgende opdracht, kan de uitvoerder best meer codeurs voorzien, want ook na de opleiding en tijdens de codering vallen er nog mensen uit. Meer dan tijdens de coderingen die wij gewoon zijn.

Om het korte tijdbestek te halen, hebben we enkele ENA-codeurs een spoedcursus gegeven om hen daarna ook in te zetten als codeur voor dit project (hierbij ook een halve Tunesiër) Door hiervoor ervaren en uitmuntende codeurs aan te werven en door de garanties van de dubbelcodering en kwaliteitscontrole- en correctie na de codering, kon de schade van de operatie beperkt worden. Tenslotte werd ongeveer tien procent van de programmering door de begeleiders zelf gecodeerd, wat een stuk meer is dan voorzien was. Niet enkel ter kwaliteitsbewaking, maar ook voor effectieve codering werd dus gebruik gemaakt van de tijdelijke vaste medewerker, Volkan Uce.

Television News. Framing, Story Assignments, and Source Selections. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 47(4), 524-536; R. Klein & S. Naccarato (2003). Broadcat News Portrayal of Minorities. Accuracy in Reporting. *American Behavioral Scientist*, 46(12), 1611-1616. Voor een toepassing, zie ook: K. De Swert & M. Hooghe (2006). When do Women get a Voice? The Presence of Female Actors in Belgian News Broadcasts (2003-2005). Antwerp: ENA.

De namen van de extra krachten: Maarten Coëgnarts, Sarah Vander Auwera en Yannis Derbali.

Evaluatie van de codering

Rapport Commissievergadering dubbelcoderingen

De commissie bestond uit: Prof. Marc Hooghe, Prof. Stefaan Walgrave, Knut De Swert en Volkan Uce. Het oorspronkelijke plan om met allochtone codeurs te werken in de commissievergaderingen was onrealistisch, omdat de codeurs op het moment van de vergaderingen niet bereid waren wegens examens. De vergaderingen gingen door tussen 21 mei en 1 juni in Antwerpen.

Meer dan 17 000 coderingen werden met elkaar vergeleken om uiteindelijk iets meer dan 9000 gevallen over te houden. Er bleek een mismatchpercentage te zijn van 4% procent, twee procent dus in beide richtingen. Gemiddeld betekent dit dat op een codering van 100 actoren, een realistisch voorbeeldgeval zou zijn dat codeur A 98 actoren vindt en codeur B 102. Voor de situatie waarin codeur A meer actoren vindt dan codeur B besliste de commissie:

Het is, gezien de duidelijke regels over wat een actor is en wat niet, waarschijnlijker dat de codeur met de minste actoren actoren over het hoofd gezien heeft, dan dat de codeur met meer actoren actoren heeft uitgevonden. Daarom wordt steeds het maximale aantal actoren overgehouden.

Wat betreft de variabele geslacht, werden er geen twijfelgevallen vastgesteld. Wat taal betreft, waren er ook weinig problemen. De fouten die hier voorkwamen, kwamen vooral voort uit vergetelheid (niet ingevuld) en kon vaak op basis van het soort programma vermoed worden, en op basis van de dubbelcodering gewoon aangevuld.

Wat etniciteit betreft, werden enkele probleemgevallen vastgesteld. De meeste gevallen van mismatches waren dan ook geen reële twijfelgevallen, maar slordigheden van codeurs. Slechts in enkele gevallen diende de commissie over te gaan tot visualisatie van het programma. Meestal had de commissie geen enkele moeite om de actor op zicht toe te wijzen. Toch een paar keer voorgevallen probleem: namen (bij uitbreiding: context) tegenover kleur. Soms zijn mensen donker, maar laat hun naam uitschijnen dat dit geen betekenis heeft voor de kleurgroep. Andersom hebben mensen soms een naam die een andere kleurgroep doet uitschijnen dan hun huidskleur doet vermoeden. Om aan deze moeilijkheid te verhelpen, stelde de commissie de volgende regel op:

Kleur en context worden steeds samen in overweging genomen. Als één van beide argumenten sterk genoeg is hoeft het andere niet in dezelfde richting te wijzen. Als iedereen zegt dat persoon X een Latino is, maar je ziet er niks van, is het toch een Latino. Als de persoon duidelijk zwart is, maar Wouter Van Bellinghen heet, is hij toch zwart.

Dit is gewoon de regel. Vaak wordt het problematisch wanneer beide argumenten in een andere richting wijzen, en geen van beide is voldoende overtuigend. Daarvoor heeft de commissie de volgende oplossing:

Er is een essentieel verschil tussen fictie en non-fictie als het specifiek gaat over naam – kleur conflicten. Bij non-fictie kan je niet anders dan voornamelijk op de kleur afgaan. Als de persoon John Smith heet, maar er Latino-achtig uitziet, moeten we ervan uitgaan dat het een Latino is met een verwarrende naam. Bij fictie is dit anders: de naam wordt gekozen door de scenaristen, en heeft dus een doel om een bepaalde indruk te wekken. De naam is dus belangrijker en doorslaggevender bij fictie dan bij non-fictie. John Smith die er half latino uitziet, half blank, zal in dat geval Wit-Europees worden. Als het echt een Latino moest zijn, had hij waarschijnlijk een andere naam gekregen. Dit is een algemene regel, waarbij uiteraard altijd naar de specifieke context moet gekeken worden, alvorens hem blindelings toe te passen.

Wat leeftijd betreft, werden talloze afwijkingen vastgesteld (meerdere honderden), vaak slechts 1 trapje verschil in de categorieën ladder. De commissie besliste dat het onmogelijk was om deze honderden gevallen te gaan visualiseren. Systematisch outliers bevoordelen (extra jonge en oude mensen creëren) lijkt de commissie geen gepast voorstel, omdat de meting juist wil komen tot een idee hoe het met de reële leeftijdsverdeling zit op het scherm.

Daarom beslist de commissie om de mismatches van 1 categorie verschil (bijv. 19-30 vs 30-50) wat leeftijd betreft, at random toe te wijzen aan de codering van codeur A of B. Daardoor ontstaat geen systematische fout.

Bij mismatches met meerdere categorieën is visualisatie aangewezen, of als het niet anders kan, de middencategorie. Dit kwam echter slechts uiterst zelden voor.

Resultaten intercodeursbetrouwbaarheidstest.

Dankzij de dubbelcodering van de volledige sample (zoals voorgesteld in de offerte), en de installatie van de commissie die de niet overeenkomende gevallen beoordeelde, is het voor dit onderzoek niet echt nodig om de intercodeurbetrouwbaarheid in ogenschouw te nemen. De correcties na de oorspronkelijke codering worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van de intercodeursbetrouwbaarheid. Ook de niet-betrouwbare variabelen zitten dus aanvaardbaar in het eindbestand, en zelfs de aanvaardbare variabelen zitten nog beter in het eindbestand. Waar het wel interessant voor is, is voor het toekomstige gebruik van de vragen/variabelen/categoriën uit het nu voorliggende codeboek. Variabelen die een voldoende intercodeursbetrouwbaarheid halen, hoeven helemaal niet dubbel gecodeerd te worden.

Deze bij wijze van voorbeeld, dit kan voor alle variabelen gedaan worden.

	Fictie	Non-fictie
Geslacht	.89	.97
Etniciteit	.86	.81
Taal	.83	.93
Leeftijd	.63	.64

Hoe deze coëfficiënten interpreteren? Gewoonlijk nemen we .80 als richtlijn, maar er zijn uitzonderingen waarbij lager ook kan. In geval van een conservatieve maat (zoals de Cohen's kapp die we hier gebruiken) is er ook wat meer marge.

"Coefficients of .90 or greater are nearly always acceptable, .80 or greater is acceptable in most situations, and .70 may be appropriate in some exploratory studies for some indices. Higher criteria should be used for indices known to be liberal (i.e., percent agreement) and lower criteria can be used for indices known to be more conservative (Cohen's kappa, Scott's pi, and Krippendorff's alpha)." (Lombard, Snyder-Duch & Bracken, 2005)

Bijlage 2

Codeboek Monitor Diversiteit 2007: De Vlaamse televisiemarkt

Vul eerst de programmacodenummer in.

Actor

Een actor is iemand die zichtbaar en hoorbaar is. Een actor moet spreken en tegelijkertijd in beeld komen. Achtergrondgeluid en geroezemoes telt niet mee. De actor moet duidelijk deel uitmaken van het geheel.

- Bij fictie komt een actor nooit tweemaal in dezelfde programma voor.
- Bij non-fictie is dit wel mogelijk. Dit geldt specifiek voor informatieprogramma's: in een nieuw nieuwsitems of item in Ter Zake, tellen alle personen opnieuw mee. Guy Verhofstadt dus eventueel vijf keer per nieuws. Presentatoren (dus ook de nieuwslezers) moeten maar 1 keer gecodeerd worden.

Een regel bij ondertitelde programma's: Als een personage zo'n korte tussenkomst heeft dat zijn woorden niet zijn ondertiteld, dan beschouwen hem niet als een actor. Deze regel mogen we niet te strikt beschouwen. Wanneer de ondertiteling om technische redenen wegvalt, spreekt het voor zich dat we de sprekende en zichtbare personages wel als actoren beschouwen. Een andere uitzondering is er wanneer er in het item wordt verduidelijkt waar de actor mee bezig is. Vb: een imam is aan het bidden. Het gebed wordt niet ondertiteld, maar uit zijn bewegingen en uit de woorden van de journalist blijkt duidelijk dat hij aan het bidden is. De imam is in dat geval dus wél een actor.

Een presentator moet gecodeerd worden als een volwaardige actor.

Var 1

Aard van het programma waarin de persoon aan bod komt .

1. non-fictie.....
2. fictie.....ga naar var 16

Var 2: genrecodificatie van het programma waarin persoon aan bod kwam

18 zo weinig mogelijk gebruiken. Wees zo specifiek mogelijk. Liever 6, 10, 16 of 17 dan 18.

Entertainment

1. Entertainment : muziek (clips, Palm live café, Préhistorie, Tien om te zien)

Puur muziek. Artiesten komen en gaan, er is geen beoordeling. Van zodra er een jury en afvallers aan te pas komen, dan spreken we niet meer over muziek, maar wel over show.

2. Entertainment : spel en kwis (Blokken, ook Notenclub, Swingpaleis, Slimste Mens ter Wereld)
3. Entertainment: show (geen maatschappelijke onderwerpen) (Debby en Nancy, Magie de code doorbroken, Idool, Sterren op de Dansvloer)
4. Entertainment : reality tv (Big brother, Expeditie Robinson, bevallingen, Witte Raven, Het leven zoals het is, Dieren in nesten,...)
5. Entertainment : humor (Chris en Co, Alles kan beter, De Leukste eeuw, Geert Hoste staat model, Peulengaleis, allerlei stand up comedians, ...)

Wanneer het enkel en alleen de bedoeling is om humoristisch te zijn door gebruik te maken van de actualiteit, dan moet dit programma als entertainment gecodeerd worden. (De Rechtvaardige Rechters)

6. Entertainment : andere (12 werken van Vanoudenhoven, Naked Chef, 1000 seconden, Kleren maken de man, ...)

Informatie

7. Informatie : Nieuws
8. Informatie : Actua (Morgen Beter, Ter Zake, Zevende Dag, Koppen): uitbreiding van het nieuws, een stapje verder dan het nieuws, duiding
9. Informatie : reportages en docu's (Leefwereld, Sterke Vrouwen, Panorama, Ter Zake in de zomer, economisch magazine met reportages, Histories, Jambers 10 jaar later...): niet actueel en vaak aangekocht uit het buitenland
10. Informatie : Andere

Infotainment

11. Infotainment met live publiek: van zodra er maatschappelijk relevante informatie in een entertainmentprogramma komt of entertainment in een informatief programma, dan spreken we over infotainment. Het moet wel de bedoeling zijn om op een al dan niet luchtige manier informatie over te dragen. (Goedele, Recht op Antwoord, De Laatste Show, Ombudsjan,...)
12. Infotainment zonder live publiek (De Rode Loper, Royalty, Mediamadammen,...)

Het is aangewezen om tot het einde van een programma te wachten alvorens een oordeel te vellen over de genrecodificatie.

Cultuur

13. Cultuur : artistiek (Voetzoeker, Dagboek, Alles uit de Kast)
14. Cultuur : andere (Vlaanderen Vakantieland, Gentse Waterzooi,...)

Sport

15. Sport : magazine
16. Sport : live verslaggeving (ook voorbeschouwing en nabeschouwing...) Live is hier het criterium.
17. Sport : andere

18. Diverse (omroepster, autopromotie....)

19. Uitzendingen door derden: Nooit bij VTM, enkel bij VRT, heel uitzonderlijk.

Var 3

Genre van het fictieprogramma waarin het communicerend personage aan bod komt

1. Fictie : film (film of TV-film)
2. Fictie : soap: dagelijks en er gebeurt relatief weinig (Thuis, Familie, Home and Away, Neighbours, Bold and the Beautiful, Young and the Restless, Days of our Lives, All Saints, Correnation street)
3. Fictie : serie: los van elkaar bestaande afleveringen, verhaallijnen (De Kampioenen, Friends, My Wife and Kids, CSI, Without a Trace, That 70s show) Ook doorgedreven humor! (Mr. Bean, League of Gentlemen)
4. Fictie : serial afleveringen die op elkaar verder bouwen; (Wittekerke, Lost, Prisonbreak, 24)
5. Fictie : theater (enkel theaterstukken met verhaallijn, anders is het stand-up en dat is non-fictie)
6. Fictie : andere

Var 4

Subgenre van het fictieprogramma waarin het communicerend personage aan bod komt

1. misdaad, politie, spionage (CSI)
2. komedie-humor (ook romantische komedies worden hierin geclassificeerd (Friends, My wife and kids)
3. avontuur (Lost)
4. sf (Star Trek, LOTR, Harry Potter)
5. animatie (The Simpsons): moet niet gecodeerd worden)
6. psychologisch drama
7. oorlog (Band of Brothers, Kavijaks, Braveheart)
8. western
9. geschiedenis (mag niet over een oorlog gaan)
10. erotiek
11. maatschappij
12. musical
13. documentaire
14. horror
15. romantiek
16. familie/gezin
17. thriller (heel spannende film)
18. actie (vechten tegen boeven ipv tegen een leger)
19. in zaal (theater)
20. studio bewerking (theater)
21. andere

Var 5

Naam persoon

Naam of beschrijving. Als er geen naam wordt gegeven, dan geef je een korte beschrijving van de persoon. Dit is nodig om je codering te kunnen vergelijken met de dubbelcodering ervan. Let op de volgorde!!!

Var 6

Functie

Meestal kan dit in één woord. Vaak gaat het om een beroep of een bepaalde rol in een situatie (woordvoerder NMBS, kind, slachtoffer, premier,...)

Var 7

Geslacht van de persoon

M = man

V = vrouw

O = onbekend

Var 8

Leeftijd van de persoon

1. 0-12 : kind
2. 13-18 : tiener
3. 19-29 : jong volwassene
4. 30-49 : volwassene
5. 50-64 : middelbaar
6. 65 -80: senior
7. 80+ : hoge leeftijd
8. onbekend

We moeten de leeftijd van de actor afleiden uit wat we zien. Als je weet dat iemand in werkelijkheid veel ouder is dan de rol die hij, speelt, dan moet je dat vergeten. De leeftijd leid je af uit wat je ziet en weet van het programma in kwestie en niet uit wat je weet uit de realiteit. Let speciaal ook op de burgerlijke stand (heeft de persoon een job, kinderen en hoe oud zijn die, gaat de persoon naar school, ...) als extra informatiebron. Onthoud dat het vooral de bedoeling is de jongste en oudste categorieën te onderscheiden (Jongeren en senioren). Besteed vooral daaraan aandacht, niet te veel tijd verliezen met het onderscheid tussen categorie 4 en 5. 2,3 6 en 7 moeten absoluut juist zijn. Bij twijfel daar dus zeker het opmerkingenvak gebruiken. 1 zal makkelijk zijn.

Vb. Kadér Gürbüz speelt in W817 een jong volwassene, en dat codeer je dus ook zo, terwijl je weet dat ze ouder is dan 30. Hetzelfde geldt voor de personages van De Kotmadam.

Var 9

Taal gesproken door persoon

1. Nederlands
2. Frans
3. Duits
4. Engels
5. Spaans / Portugees
6. Italiaans
7. Grieks
8. Scandinavisch
9. Arabisch
10. Chinees
11. Russisch / Slavische talen
12. Andere Europese talen
13. Afrikaanse talen
14. Zuid-Oost Aziatisch
15. gedubd in Nederlands
16. Andere...

Gebruik alle informatie die je hebt uit wat je van de uitzending leert. In tweede instantie kan je ook de juiste informatie die jij uit jezelf weet gebruiken. Dit moet je wel duidelijk maken in het vakje voor de opmerkingen. Schrijf daarin hoe je de juiste informatie kent. Dit verlicht het werk van de commissie. Dezelfde regel geldt ook voor de variabele 'leeftijd van de persoon'.

Var 10

Etniciteit van de persoon

1. **Wit - Europees** : West-Europees
2. Wit - Europees : Oost-Europees (Polen, Hongarije, Roemenië, Albanië...)
3. Wit - Europees : extra-Europees (Amerikaans, Australisch, Israël,...)
4. **Zwart Afrikaans** : Afrikaans (niet Noord-Afrika)
5. Zwart Afrikaans : Afro Amerikaans (Noord-Amerika)
6. Zwart Afrikaans : Centraal-Amerikaans (Antillen, Jamaïca, Suriname, Haïti...)
7. Zwart Afrikaans : niet gespecificeerd
8. **Aziatisch** : Aziatisch Amerikaans
9. Aziatisch : Indisch (India, Pakistan)
10. Aziatisch : Noord + Centraal Azië : Chinees, Japans, Mongolisch, Syberisch, ook Kazachstan, Turkmenistan, Uzbekistan...)
11. Aziatisch : Zuid-Oost Azië : Filippijnen, Vietnam, Cambodja,...
12. Aziatisch : niet gespecificeerd
13. **Mediterraan** : Maghrebien (Marokko, Tunesië, Algerije, Lybië...)
14. Mediterraan : Zuid-Europees (Spanje, Italië, Griekenland, Portugal)
15. Mediterraan : Midden Oosten (Turks, Israëlish, Syrië, Egypte, Libanon)

16. **Midden Oosten** (Iraaks, Iraans, Saudi-Arabië, Afghaans)
17. **Noord-Amerikaans** : native americans (indianen)
18. **Zuid-Amerikaans** : Latino, Hispanic, Portorican (inwoners van de USA)
19. Zuid-Amerikaans : niet gespecificeerd
20. **Arctisch**
21. **Anders,.....*OPEN (fantasiefiguren)**
22. **Mix van etniciteiten, mulat**
23. **Onbekend**

Twijfelgevallen niet invullen!

Kijk in eerste instantie naar kleur en daarna naar de geografische ligging.

Var 11

Locatie

Waar bevindt de persoon zich op het moment dat hij/zij in beeld komt? Vul hier een land in. Vaak moet hier 'Verenigde Staten' of 'België' worden ingevuld. Het heeft geen zin al te specifiek te willen zijn. Als landen niet bekend zijn, continenten gebruiken.

Var 12

Fysisch/mentale conditie van de persoon

Als de actor is het grootste gedeelte van het programma beperkt is, dan mag je deze dichotome variabelen bekijken en indien nodig aanduiden. De beperking moet voldoende ernstig en structureel zijn.

Fysieke beperking

Immobiel: je kan ondanks je fysieke beperking nog steeds mobiel zijn. Iemand in een rolstoel is fysiek beperkt, maar deze persoon is niet immobiel. Hij kan zich dankzij een rolstoel bewegen.

Visuele beperking

Auditieve beperking

Communicatieve beperking (autisme, stom, spraakprobleem)

Verstandelijke beperking

Psychische beperking (depressies, schizofrenie)

Chronische ziekte (MS, kanker)

Ziekte: niet chronisch, meestal tijdelijk dus. Wanneer je dit aanduidt, moet je meestal ook "tijdelijk" aanduiden (griep).

Iemand met een bril is niet beperkt! Als een hulpmiddel de beperking volledig opheft, dan is er geen sprake van een beperking. Wanneer de beperking er nog steeds is ondanks het hulpmiddel, dan is er een beperking aanwezig.

Het is perfect mogelijk om verschillende, zelfs alle soorten beperkingen aan te duiden. En als zelfs één van de beperkingen tijdelijk is, dan duiden we “tijdelijk” aan.

Var 13

Indien beperking: Tijdscharakter van de beperking

Is de beperking is van tijdelijke aard? Aanduiden indien tijdelijk. Niet aanvinken indien permanent. Bij ziektes moet er op gelet worden of de ziekte terminaal is of niet. Als de actor nog kans heeft op genezing, dan is de beperking wél tijdelijk.

Om hierover te kunnen oordelen, moet je naar de toekomst kijken, niet naar het verleden. Vanaf het ontstaan van de beperking dus de vraag stellen: is dit voor de rest van het leven of niet?

Var 14

Grootte van de rol van het communicerend personage

1. hoofdrol (dragende rol). Dit zijn gemiddeld 2-3 personages. Je mag zeker niet veel meer hoofdrolspelers hebben.
2. bijrol: Komt veel in beeld, maar de film draait niet volledig om deze personages.
3. incidenteel: Figuranten die slechts één of enkele zinnen zeggen.

Var 15

Aard van de rol

7. rol heeft positieve connotatie : kijker zal eerder sympathiseren met rol van personage (held, vriend van de held, sukkelaar, iemand die onrecht wordt aangedaan)
8. rol heeft negatieve connotatie : kijker zal zich eerder distantiëren van rol van personage (bad guys, vijand, onsympathiek...)
9. rol heeft neutrale connotatie voor kijker: Iemand die eerst slechts wordt voorgesteld en uiteindelijk onschuldig blijkt te zijn is neutraal.

Om een personage als 1 of 2 te coderen, moet de personage gedurende heel de film positieve of negatieve gevoelens oproepen bij de kijker. Iemand die eenmalig iets goed of slecht doet, krijgt een neutrale connotatie.

NON-FICTIE

Var 16

Beschrijving item (eigen woorden), maximum in 10 woorden, vooral belangrijk als het over het nieuws, ter zake, telefacts e.d. gaat. Het is niet de bedoeling om hier een epistel te schrijven. Hou het kort en bondig.

vb: studiogesprek over euthanasie, spelprogramma, ...

Var 17

Inhoudelijke beschrijving van het item binnen het programma waarin de persoon aan bod kwam

(indien geen onderverdeling in items, behandel ganse programma als 1 item)

1. criminaliteit
2. sociale kwesties
3. amusement (vb Blokken)
4. sport
5. wetenschap
6. economisch-financieel
7. politiek (heel breed: regionaal, nationaal, internationaal, oorlog,...) ~ hard nieuws
8. vrije tijd
9. kunst en cultuur
10. religie en levensbeschouwing
11. milieu (weer, verkeer, leefomgeving)
12. faits-divers (zo weinig mogelijk gebruiken, beperkt dit tot alles wat in Dag Allemaal zou kunnen gepubliceerd worden: verhaaltjes zonder nieuwswaarde en beelden over celebrities en royalties) (vb: dieren met vijf poten, Britney Spears kaal, Prins Harry is verliefd,...)

Var 18

Vormelijke beschrijving van het item waarin de persoon aan bod kwam

1. (studio)gesprek
2. reportage (bij nieuws: een filmpje gemaakt door een journalist)
3. bericht (bij nieuws: beeldverslag, niet gemaakt door een journalist)
4. discussie
5. straatinterview
6. combinatie
7. andere

Als je voor 7. andere kiest, dan moet je speciëren wat het is.

Het is perfect mogelijk dat binnen een item 3 mensen in een straatinterview voorkomen en 2 tijdens een studiosgesprek. Wanneer je eenzelfde iemand in twee verschillende settings ziet, dan neem je de setting die overweegt. Indien twee settings even lang aan bod komen, is het de eerst voorkomende setting die telt.

Var 19

Inhoudelijke reikwijdte van onderwerp van het item waarin de persoon aan bod kwam

1. lokaal (gemeente, stad)
1. regionaal (Vlaamse regering)
2. nationaal (Federale regering)
3. internationaal
4. niet van toepassing

Var 20

Het item waarin de persoon aan bod komt handelt **expliciet** over

1. allochtonethema
2. seniorenthema
3. genderthema
4. leven met een beperking

Dichotome vakjes aanduiden indien van toepassing. Dat er toevallig bejaarden of allochtonen actoren aanwezig zijn, is niet voldoende om voor 1. of 2. te kiezen. De keuze hier zal moeten overeenkomen met de beschrijving van het item.

Var 21

Indien context beperking

Wat is de belangrijkste context waarbinnen de persoon in het item aan het woord komt?

1. nadelige gevolgen van handicap of ziekte
2. medische behandeling of genezing
3. het gevoerde beleid inzake
4. verwezenlijkingen "ondanks" de handicap
5. andere

Var 22

De persoon wordt in het item benaderd als

1. individu
2. als vertegenwoordiger van een specifieke doelgroep/vereniging/partij

Dichotome vakjes aanduiden. Minstens één, eventueel beide.

Var 23

Programmafunctie van communicerende persoon
(wat doet de betreffende persoon in het programma)

1. performer
2. redenaar, toespraakgever
3. interviewsubject (de actor moet op vragen van een presentator antwoorden)
4. discussiedeelnemer
5. kandidaat in spel
6. onderwerp van portret (enkel wanneer er expliciet een portret wordt gemaakt, anders
7. panellid
8. andere

Andere mogelijkheden zullen er zeker wel zijn. In dat geval mag je dit zeker in het opmerkingenvakje zetten.

Belangrijk:

Klik met je muis op alle vakjes waar keuzelijsten zijn. Deze vakjes moeten zwart zijn! Anders wordt je keuze niet opgenomen en heb je een fout.

Wees niet te teughoudend om het opmerkingenvakje te gebruiken! Dit kan ons tijd en moeite besparen. Wanneer we de dubbelcoderingen naast elkaar leggen en er is een punt dat niet overeenkomt, dan helpt het ons als er extra informatie in het opmerkingenvakje staat. Dit helpt jou ook: het opmerkingenvakje gebruiken kan ervoor zorgen dat je keuze niet als fout zal worden aangerekend.